

UMEÅ UNIVERSITET
Institutionen för socialt arbete
Examensarbete 15 hp, Termin 6
Höstterminen, 2021

UMEÅ UNIVERSITET

*”Hade han varit en kvinna, så hade
vi ju räknat ut det fortare.”*

En kvalitativ intervjustudie om mäns utsatthet för
våld i nära relation ur professionellas perspektiv

*”If he’d been a woman, we would’ve
found out sooner.”*

A qualitative interview study regarding men’s
vulnerability to intimate partner violence from the
perspective of professionals

Handledare:
Linda Arnell

Författare:
Joakim Albertsson
Christoffer Degerman
Jakob Edberg

UMEÅ UNIVERSITET

Institutionen för socialt arbete

Examensarbete 15 hp, Termin 6

Höstterminen, 2021

Författare: Joakim Albertsson, Christoffer Degerman och Jakob Edberg

Handledare: Linda Arnell

”Hade han varit en kvinna, så hade vi räknat ut det fortare.”

- En kvalitativ intervjustudie om mäns utsatthet för våld i nära relation ur professionellas perspektiv

”If he’d been a woman, we would’ve found out sooner.”

- A qualitative interview study regarding men’s vulnerability to intimate partner violence from the perspective of professionals

Sammanfattning

Mäns utsatthet för våld i nära relation har varit ett problematiskt ämne att undersöka ur ett forskningssammanhang inom socialt arbete under en lång tid. Tidigare forskning inom ämnet har visat hur mäns utsatthet för våld i nära relation har varit känt men försumrats sedan 1970-talet. Av tidigare forskning presenteras en korrelation mellan bristande professionell kunskap och verktyg för att bearbeta problemet ur ett manligt perspektiv. Mäns utsatthet inom våld i nära relation har accepterats som en minoritet inom ämnet och har därför inte prioriterats på strukturell nivå, där maskulinitetsnormer inte tillåter män att vara utsatta. Samhällets aktörer visar även en tendens att förminska och ifrågasätta variabler som får mannen att framstå som offer i stället för förövare. Syftet med vår studie är att med hjälp av semistrukturerade intervjuer med yrkesverksamma inom ämnet våld i nära relation identifiera den kunskapslucka som präglar mäns utsatthet idag. Det insamlade materialet har bearbetats ur ett fenomenologiskt perspektiv med hjälp av Giorgis analysmetod. Analysen identifierade tre distinkta teman i vår empiri, som var handlingsutrymme, könsnormer och våldets innebörd och former. Med hjälp av dessa teman kom studentgruppen fram till att de samhällsnormativa strukturer kring maskulinitet som råder har en direkt påverkan på hur yrkesverksamma uppfattar hjälpsökande män, mer specifikt har de svårt att identifiera män som lever i utsatthet. Detta för att den normativa bilden av män är den som förövare. Studien visar att denna problematik kan motverkas genom att arbeta inkluderande. Att i stället för att definiera behov av stöd och insatser på variabler som kön, bör dessa bestämmas utifrån den enskilda våldssituationen. Studentgruppens slutsats är att det finns mer att göra inom utsatthet för våld i nära relation, och anser att det behövs mer forskning inom ämnet utifrån mäns problematik, för att fördjupa kunskapen och bredda förståelsen.

Nyckelord: Våld i nära relation, manliga offer, socialt arbete, maskulinitet, professionella
Keywords: Intimate partner violence, male victims, social work, masculinity, professional

Sammanfattning	1
1. Inledning	4
1.1 Relevans för socialt arbete	5
2. Syfte och frågeställningar	5
2.1 Begreppsdefinitioner	6
3. Kunskapsöversikt	6
3.1 Att uppmärksamma och rapportera mäns utsatthet för våld i nära relation	6
3.2 Föreställningar om maskulinitet och våld	8
3.3 Hinder mot hjälpsökande män	10
4. Metodansats	12
4.1 Val av metod	13
4.2 Avgränsning och urval	14
4.3 Litteraturoversikt	14
4.4 Tillvägagångssätt	14
4.5 Analysmetod och analysprocess	15
4.6 Etiska överväganden	16
4.7 Kvalitetsaspekter	17
4.8 Arbetsfördelning	18
4.9 Metoddiskussion	18
5. Teori och teoretiska begrepp	19
5.1 Maskulinitet	19
5.2 Normativa offernarrativ	20
5.2.1 Det maktlösa offret	20
5.2.2 Det avslöjade offret	20
5.2.3 Det förminskade offret	20
5.3 Professionsteori i mötet med klient	20
5.3.1 Egenmakt	21
5.3.2 Diskretion	21
6. Analysresultat	21
6.1 Handlingsutrymme	23
6.1.1 Professionellt förhållningssätt	23
6.1.2 Hjälpmedel och insatser	24
6.1.3 Samverkan	27
6.1.4 Kunskapshöjande insatser	28
6.1.5 Professionellt förhållningssätt till våldet och våldsnormer	29
6.2 Våldets innebörd och former	30
6.2.1 Utsatthet för våld	31

6.2.2 Kunskapslucka	33
6.3 Könsnormer.....	35
6.3.1 Samhällsnormativ nivå.....	35
6.3.2 Professionell nivå.....	36
6.3.3 Individnivå	37
6.3.4 Strukturell lösning.....	38
7. Diskussion.....	40
7.1 Begränsningar	41
7.2 Slutsats	42
7.3 Fortsatt forskning och vägen framåt	42
8. Referenslista.....	44
Bilaga 1 Informationsbrev	47
Bilaga 2 Samtyckesformulär.....	48
Bilaga 3 Intervjuguide.....	49

1. Inledning

Det existerar vissa svårigheter med att undersöka mäns utsatthet för våld i nära relation, ur ett forskningssammanhang. Det första hindret är att avgöra om kvinnan agerade i självförsvar eller om kvinnan var ensam våldsutövare. Enligt George (1994) härrör denna problematik ur det patriarkala samhällsnormativa klimat som då var rådande, vilket tenderar att ifrågasätta samt förminska fakta som framställer män som offer snarare än förövare. En problematik som också bekräftas av Burcar (2013) och Wörmann, Wilmes, Seifert och Anders (2021).

Vid en fysisk konfrontation mellan en man och en kvinna hävdar George (1994) att det första slaget begås av en kvinna lika ofta som av en man, vilket strider mot den normativa bilden av hur våld i nära relation ter sig. George (1994) presenterar statistik som visar att 59% av män som anmäler våldsbrott väljer att inte identifiera förövaren. För att contextualisera detta så visar samma statistik att endast 25% av våldsutsatta kvinnor väljer att inte identifiera sin förövare. George (1994) uttrycker också att män underrapporterar sin utsatthet för våld, särskilt för våld i nära relation, i synnerhet om den misstänkta förövaren är en kvinna. Förekomsten av denna underrapportering hänvisar George (1994) till att det inte ligger i den manliga naturen att vara underordnad. Vilket resulterar i att män som deltar i studier och undersökningar gällande våld och våldsutsatthet inte anser att endast en örfil, ett slag eller liknande, räknas som våld. Samtidigt som den samhälleliga diskursen uppmuntrar kvinnor att rapportera våld och övergrepp tidigt (George, 1994).

Denna underrapportering som George (1994) lyfte redan på 90-talet är närvarande än idag bekräftar Wörmann et al. (2021). Som i sin slutsats lyfter att de män som är utsatta inte har någon insikt om deras situation förrän den uppdagas i deras första kontakt med sjukvården (Wörmann et al., 2021). Begreppet *den slagna mannen syndromet* myntades av George (1994) som ett tydliggörande och beskrivande av hur slagna män förminskas och att män som utsätts för våld av sin kvinnliga partner anses vara ett icke problem. Detta genom att basera diskursen om våld i nära relation på variabler som fysisk storlek/styrka mellan könen i stället för de attityder och tendenser hos enskilda individer som förövare. Enligt George (1994) kan detta ha sin grund i det patriarkala etos som råder i samhället som både skapar och stärker bilden av män som överlägsna och dominanta, medan kvinnor ska vara undergivna och utsatta. Dessa könsrollsstereotyper som George (1994) lyfter som ett problem på 1990-talet florerar även idag enligt Wörmann et al. (2021). Det George (1994) beskriver gällande denna känsliga diskurs bekräftas också i ett reportage av SVT närmare 20 år senare, mer specifikt 2013.

Grill Pettersson (2013, 25 oktober) skriver i sitt reportage på SVT nyheter om den hetlevrade debatten gällande en studie om mäns utsatthet för våld, vars resultat visade att de deltagande männen i större utsträckning än de deltagande kvinnorna blivit utsatta för fysiskt våld. Detta bryter tvärt mot den normativa synen på våld i nära relation. Krantz som är forskaren till studien, svarade efter debatten med att be SVT:s debattredaktion att sluta publicera studiens innehåll och väljer även att poängtera att mäns våld mot kvinnor är det allvarligaste våldet. Reportaget raljerar med stereotypa bilder av de två könen inom kontexten för våld i nära

Kommenterad [FN1]: Varför så gammal ref?

Kommenterad [FN2]: Aha, här kom det!

Kommenterad [FN3]: kursivera

relation som fasta variabler, där män alltid är förövare och kvinnor alltid är offer. Detta problematiska perspektiv bekräftas av ett annat SVT reportage skrivet av Carlén (2021, 16 juni), som visar att perspektivet till viss del även förekommer på politisk nivå. Perspektivet blir problematiskt då det endast finns en nollvision gällande mäns våld mot kvinnor men inte vice versa. Vilket tydliggör den samhälleliga synen på våldsutsatthet, och vem som faller offer för det. Denna samhällsstruktur hämmar arbetet mot mäns utsatthet, och belyser varför frågan om mäns utsatthet för våld inom nära relation är av stor betydelse.

1.1 Relevans för socialt arbete

Verksamheter som berör socialt arbete och straffrätten vet inte idag hur de ska hjälpa manliga offer med insatser (Hines & Douglas, 2009). Mäns utsatthet är ett problem som varit relativt oförändrat i årtionden. Det faktum att verksamheter inte vet hur de ska hantera hjälpsökande män idag anser författarna av studien är ett praktexempel på den kunskapslucka som råder gällande mäns utsatthet. Författarna vet att våld i nära relation även drabbar kvinnor och att det är ett stort samhällsproblem idag som även det behövs mer forskning kring. Faktorer som idag förhindrar män att söka hjälp, som författarna vill bidra till att förändra till det bättre, är de strukturella barriärer i form av könsnormer, organisationers prioriteringar och informationsbrist. Författarna anser därmed att detta ämne är av relevans för socialt arbete då problematiken präglas av normativa förväntningar och antaganden på samhällsnivå. Studentgruppens uppfattning är därmed att ämnet våld i nära relation måste komma över debatterna om vilket kön som utövar mest våld och vilket kön som är mest utsatt, och i stället fokusera på att hjälpa de utsatta individer som behöver hjälp. Målet med vår studie är att öka kunskapen om mäns utsatthet inom våld i nära relation i nära relation.

2. Syfte och frågeställningar

Studiens syfte är att öka kunskapen om mäns utsatthet för våld i nära relation utifrån ett professionellt perspektiv och bidra med ny kunskap utifrån ett fenomenologiskt förhållningssätt med Giorgis analysmetod som analytiskt verktyg. Studiens empiri består av semistrukturerade intervjuer med yrkesverksamma som arbetar med frågan om våld i nära relation. Vår studies frågeställningar lyder följande:

- Hur beskriver yrkesverksamma arbetet mot våld i nära relation utifrån mäns utsatthet?
- Vilka faktorer upplever yrkesverksamma påverkar mäns förmåga och villighet att söka hjälp för sin våldsutsatthet?
- Hur ter sig mäns utsatthet i förhållande till maskulinitetsnormer enligt yrkesverksamma?

2.1 Begreppsdefinitioner

Våld i nära relation:

Våld i nära relation kan förstås som ett samlingsbegrepp för våld i dess olika former inom en nära relation. En av dessa är Intimate partner violence (IPV), som används som ett begrepp specifik för våld i parrelationer. Det är därmed en exkludering av biologiska familjemedlemmar. Generellt innefattar våld i nära relation mer än parrelationer, alltså mer än vad begreppet IPV innefattar. I denna studie har studentgruppen valt att använda våld i nära relation synonymt med våld inom heterosexuella parrelationer.

Normaliseringsprocessen:

Socialstyrelsens (2016) definition av normaliseringsprocessen är att en våldsutsatt person internaliserar partnerns våld, motiv och krav på hen. Därigenom uppfattas våldet som normalt i vardagen. För både förövare och offer av våld förskjuts gränserna för vad är acceptabelt. Våldets innebörd förminskas och värdet av förövarens positiva handlingar förstoras.

3. Kunskapsöversikt

Författarna kommer i denna del presentera forskningsområdet mäns utsatthet för våld i nära relation ur tre övergripande teman. I dessa teman ämnar studentgruppen uppmärksamma läsaren för tidigare forskning om mäns utsatthet för våld i nära relation, samt lyfta mäns utsatthet för våld genom tidigare forskning ur en samhällelig, professionell och individuell kontext.

3.1 Att uppmärksamma och rapportera mäns utsatthet för våld i nära relation

Mäns utsatthet för IPV är ett fenomen som mottagit lite uppmärksamhet både inom media och forskning, skriver Hines och Douglas (2009). Författarna fortsätter med att presentera hur tre årtionden av tidigare forskning om IPV har, trots bristfällig uppmärksamhet om mäns utsatthet, påvisat att män aktivt faller offer för IPV av sin kvinnliga partner. Trots att våld i nära relation mot andra parter i familjen har sjunkit, det vill säga mot kvinnor och barn, kan Hines och Douglas (2009) med kompletterande data av Straus (1995) samt U. S. Department of Health and Human Services framställa en kartläggning av mäns utsatthet. Denna kartläggning visar att förekomsten av kvinnligt IPV mot män förblivit densamma mellan 1975 och 2005. Det vill säga att 12% av män som lever i heterosexuell relation någon gång blir utsatt för fysiskt våld av sin kvinnliga partner (Hines & Douglas, 2009).

Forskning visar även på att mäns utsatthet för IPV är associerad med en mängd olika psykiska hälsoproblem hos män. Exempel på detta är depression, stress, generell psykologisk ångest, och psykosomatiska symtom (Hines & Douglas, 2009). Mäns utsatthet för IPV, liksom andra former av våld i nära relation, anses vara ett signifikant fysiskt och psykiskt hälsoproblem. Hines & Douglas (2009) fortsätter med att förklara att verksamheter inom

socialt arbete och straffrätten är osäkra på hur de ska svara till samt förse kvinnliga våldsutövare och manliga offer med insatser som kan hjälpa dem. Med tanke på de potentiellt allvarliga fysiska och psykiska hälsokonsekvenserna detta kan få, speciellt för offren, finns det övertygande anledningar till att området våld i nära relation måste föras förbi argumenten om vem som utsätter vem och vem som lider mest som en konsekvens av IPV. Det är enligt Hines och Douglas (2009) dags att även män får den uppmärksamhet och de tjänster de behöver oavsett förekomsten av deras erfarenheter i jämförelse med andra grupper.

Rapporter gällande kvinnors fysiska aggressivitet gentemot sin manliga partner har dykt upp sedan 1970-talet, då de första studierna för att kartlägga IPV utfördes. Ett exempel på detta är Gelles studie från 1974. Gelles (1974, refererad i Hines & Douglas, 2009) påvisade att äktenskapligt våld förekommer med samma frekvens bland båda könen. Straus (1995) bekräftar och utvecklar denna korrelation om våld mellan könen i sin studie där deltagarna ombads att tänka på deras relationer och vilka konflikter som kan uppstå i relationen, för att sedan rapportera specifika beteenden. Ord som överfall, våld, och brott används aldrig i undersökningen men beteendalternativen motsvarar de kriminella klassificeringar av mild och grovt överfall (Straus 1995; refererad i Hines & Douglas 2009). Resultatet visade att mäns våld mot kvinnor under tidsperioden 1975–1992 varit ständigt minskande för varje år, medan våldet kvinnor utsätter män för var oförändrat under samma tidsperiod (Straus, 1995; refererad i Hines & Douglas, 2009). George (1994) presenterar en potentiell förklaring till den oförändrade mängd våld som män utsätts för i nära relation. Han hänvisar till männens ouppmärksamma känslomässiga passivitet, vilket han dock påpekar inte kan användas för att legitimera vissa kvinnors övergrepps-beteende. Det skulle inte accepteras varken i rätten, eller socialt, att en man begår ett våldsovergrepp mot en kvinna med motiveringen: hon är så ouppmärksam och emotionellt passiv. Denna dualitet och dubbelmoral gällande våldsutövande baserat på förövarens kön är bevisligen en process som pågått sedan 1990-talet (George, 1994).

Än idag är de aspekter som George (1994) och Hines & Douglas (2009) tar upp viktiga för att förstå mäns utsatthet och konsekvenserna av våldet. Wörmann et al. (2021) visar exempelvis på att kvinnor som utsätts för IPV rapporterar våldet till formella institutioner som kan hjälpa dem och söka medicinsk hjälp oftare än män. Detta eftersom kvinnor dels har ett bättre informationsnät med ett större antal institutioner och tjänster som hjälper utsatta kvinnor, dels för att männen känner en känsla av skam och rädsla (Wörmann, et al., 2021). Detta kombinerat med att de skador männen får av våldet anses vara minimala, samt att det råder ett bristfällande stöd för män, resulterar i en underrapportering.

Wörmann et al. (2021) understryker vikten av kliniskt rättsmedicinska tjänster vid dokumentation och bedömning av våldsrelaterade skador. Medan den medicinska hanteringen av manliga offer för IPV inte har någon signifikant skillnad från kvinnliga offer när det kommer till examinering och dokumentation, finns det specifika variabler som man bör ha i åtanke när man ska ge rådgivning till en utsatt man (Wörmann et al., 2021). Bortsett från att öka medvetenheten om riskfaktorer, bör man erbjuda männen support och uppmuntra att

överlämna sig till rättsmedicinsk undersökning eller att göra en polisanmälan (Wörmann et al., 2021).

3.2 Föreställningar om maskulinitet och våld

Weiss (2010) beskriver att män hanterar sin utsatthet på ett annat sätt än kvinnor. Weiss (2010) presenterar tre narrativa kategorier för att beskriva manligt offerskap: det maktlösa offret, det avslöjade offret och det förminskade offret. Weiss (2010) första kategori, det maktlösa offret beskrivs som att riktiga män förväntas vara starka och i kontroll, därmed klandrar utsatta män sig själv för att de misslyckades med sin maskulina roll. Att klandra sig själv är dock inte det enda uttrycket en utsatt man kan ha vid misslyckandet av att behålla sin maskulina roll. Weiss (2010) förklarar även att det finns ett antal män som verkar acceptera sin utsatthet, i samband med användning av alkohol. Weiss (2010) menar att offret i detta fall inte specifikt klandrar sig själv, utan kan använda sig av alkoholen som en ursäkt för att minimera sitt ansvar och motverka den hjälplöshet han upplever av sin utsatthet. Detta blir enligt Stewart och Maddren (1997) kontraproduktivt, eftersom de belyser en korrelation mellan alkoholkonsumtion och mäns trovärdighet som offer. I stället för att minimera sin roll i våldsakten och sin utsatthet så försätter konsumtion av alkohol individer, i synnerlighet män, i en ond spiral av minskad trovärdighet och ökad maktlöshet för sitt offerskap (Stewart & Maddren, 1997). Detta innebär att offret uppnår en rimlig förklaring till varför han var oförmögen att stoppa en kvinna från att tvinga sig själv på honom.

Weiss (2010) andra kategori tar upp det avslöjade offret. Denna kategori innebär att män har en sådan stor skam att de får en rädsla att deras utsatthet ska avslöjas eller avmaskera dem. Deras ovillighet att riskera vidare utsatthet och avslöjande resulterar ofta i att de utsatta männen är för skamfyllda för att rapportera de brott som hänt dem (Weiss 2010). Den andra kategorin fångar även Kimmel (2003) upp vid diskussion om hur utsatta mäns rädslor tycks vara att andra män skulle se deras känsla av otillräcklighet. Unga män tenderar, enligt Weiss (2010) att vara extra försiktiga och noggranna med att hålla en manlig fasad för att inte riskera att bli avslöjad. Kimmel (2003) uttrycker något liknande genom att beskriva det som, "hedge against being revealed as a fraud" (Kimmel, 2003, s. 103). Detta för att undvika att folk ska se genom dem, samtidigt som männen försöker hålla sina farhågor under kontroll.

Den tredje och sista kategorin som Weiss (2010) tar upp, det förminskade offret, handlar om hur sexuellt utsatta män upplever sig som förnedrade och generade. Även denna reaktion är kopplad till hur riktiga män ska vara, i detta fall virila och ogenomträngliga. Därav kan uppmärksammandet av denna sorts utsatthet vara extra skamfylld. Enligt Weiss (2010) uttrycker 55% av manliga offer skam efter att de blivit offer för sexuellt våld av en kvinna. Standardnormen för heterosexuella män är att demonstrera en sexuell dominans över kvinnor. Detta kombinerat med att standardnormen för en kvinna är att hon är svagare, inte hotfull, och icke kapabel av att våldföra sig på någon, gör att våldutsatta män känner mer skam än vid många andra former av utsatthet (Weiss, 2010). Dessa former av brott går även emot de

heterosexuella normer och roller som finns i dagens samhälle, vilket är en bidragande faktor till skammen som resulterar i att incidenterna inte rapporteras till polisen.

Denna normativa påverkan på män i utsatthet för våld i nära relation går att förklara med resultatet av Durfees (2011) studie, som antyder att hegemonisk maskulinitet påverkar mäns perspektiv gällande deras utsatthet inom tre kategorier. Den första kategorin inkluderar att män beskriver sig själv som personen med kraft och kontroll i sin relation, trots att de påstår sig behöva skydd mot deras partner. Exempel på detta är hur de valde att beskriva våldet. Under deras beskrivning så fokuserar männen på hur de fortfarande var i kontroll över relationen, de blev utsatta men de var inte offer. Den andra kategorin innefattar hur män uttryckligen konstaterar att de inte är våldsutövaren i deras relation och återberättar deras partners hot om att få dem att se ut som den riktiga våldsutövaren. Den tredje och sista kategorin handlar om hur de flesta män inte uttrycker någon rädsla mot deras partner, även när de beskriver allvarliga våldshandlingar (Durfee, 2011).

Genom att använda sig av Durfees (2011) tre kategorier, kan män beskriva sin utsatthet på ett sätt som är överensstämmande med hegemonisk maskulinitet. Perspektiven av dessa män speglar ett offerskap för manlighet. Trots att mannen påstår att sin partner är en våldsutövare, är han inte ett kraftlöst offer som behöver skydd. I stället behöver han statligt ingripande för att kontrollera sin partners handlingar och beteende innan han tvingas vidta åtgärder mot henne, åtgärder som kan resultera i att hon skadas. Enligt Durfee (2011) förekommer dessa tre element kontinuerligt i mäns utsagor om deras utsatthet. Durfee (2011) poängterar också att utsatthet för våld i nära relation är könsdefinierat och att den hegemoniska maskuliniteten formar dessa perspektiv.

Dutton och Nicholls (2005) tar upp någonting som kallas för könsparadigmet. Detta innebär antaganden om att män främst utsätts och inte utsätts för våld, vilket har präglat våld i nära relationer på flertalet sätt. Exempelvis hur poliser hanterar utrop av våld i nära relation, hur behandling ska ske och hur diverse insatser för offer på alla nivåer under de senaste decennierna ska utföras (Muller, Desmarais & Hamel, 2009). Utöver detta anser Muller et al. (2009) att skulden för våld i nära relation på männen inom ramen för den patriarkala och mansdominerade samhällsnorm som finns. Att enbart ta fasta på denna könsmaktsstruktur där män ses som förövare minimerar och bagatelliserar vikten av sociala faktorer såsom personlighet, uppfostran, familjeförhållanden och relationsdynamik som potentiella anledningar till våld. Muller et al. (2009) poängterar dessutom att empirin inom fältet mäns våldsutsatthet är litet eftersom det inte är lika utforskat som kvinnlig utsatthet. Med detta anser Muller et al. (2009) att trots att erhållen empiri är inkonsekvent med detta feministiska perspektiv, fortsätter det att ha ett dominerande inflytande som stöttar insatser för offer samt förebyggande program för kvinnor och barn. Bevis på partiskhet som kan tillskrivas det patriarkala paradigmet har också hittats bland en rad olika psykologer, skriver Muller et al. (2009). Sådan partiskhet är uppenbar inom American Bar Association Commission on Domestic Violence, som förvarar myten om att 90 till 95 procent av våld i nära relation begås av män (Muller et al., 2009), och har också visats bland våld i nära relation och vårdnadshavare (Dutton, 2005b).

Resultat från Muller et al. (2009) visar att åklagares kön har en primär roll när det kommer till att förutsäga om domare beviljar eller avslår begäran för besöksförbud i vissa fall, det vill säga de som har låga nivåer av våld. Mäns begäran att beviljas besöksförbud är därmed inte troligt i dessa fall (Muller et al., 2009). Även om resultaten och forskningsparametrarna inte är identiska, replikeras en del av resultatet från Muller et al. (2009) studie i några av de mer betydande resultaten från Basiles (2004; 2005) forskning, vilket adderar till båda studiernas trovärdighet. De gemensamma resultaten från Basile (2004; 2005) och Muller et al. (2009) visar på att det finns en könsdifferentiering vid domstolsbeslut, där domstolsbeslut gällande skyddande bestämmelser totalt sett, är förmånliga mot kvinnliga målsäganden. Dessa två punkter, antyder att manliga offer för våld i nära relation inte får samma skydd som kvinnliga offer.

3.3 Hinder mot hjälpsökande män

En annan forskare som berör effekten av könsroller och normers påverkan på hjälpsökande hos män är Möller-Leimkühler (2002). Hon berättar att det finns ett starkt stöd för den förmedlande rollen för normativa förväntningar av manliga könsroller. Dessa förväntningar bidrar till en icke-uppfattning och förnekelse av symtomen, vilket resulterar i skapandet av barriärer mot hjälpsökande. Möller-Leimkühler (2002) fortsätter med att definiera den traditionella mansrollen i förhållande till kön på följande sätt:

The traditional male gender-role, as defined and reinforced within the public realm, is characterized by attributes such as striving for power and dominance, aggressiveness, courage, independency, efficiency, rationality, competitiveness, success, activity, control, and invulnerability. The male gender-role in Western societies and cultures implies not perceiving or admitting anxiety, problems, and burdens which might develop under the conditions of danger, difficulties and threats. Traditionally, anger, aggressiveness and hostility are socially accepted as the male code of expressiveness. Traditional masculinity is sharply outlined against attributes being socially defined as female (Möller-Leimkühler, 2002, s. 5).

Denna beskrivning av västerländsk maskulinitet som Möller-Leimkühler (2002) tar upp, går även att identifiera inom svenskt socialt arbete med hjälp av Kullberg, Skillmark, Nord, Pers, och Fäldts (2015) arbetsrapport som skriver om socialarbetarens arbete med män som våldsoffer. Deras studie påvisade att omständigheterna som var aktiva under männens utsatthet har en direkt påverkan på hur socialarbetare föreställer sig de unga männen som våldsoffer. Enligt Kullberg et al. (2015) blir de professionellas fokusering på männens förutsättningar och handlingar under våldsförloppet gång ett hinder för de utsatta männen att få hjälp. Detta resulterar i att socialarbetare fokuserar på i vilken utsträckning de utsatta männen har uppvisat ett provokativt beteende (Kullberg et al., 2015). Socialarbetarna väljer även att beskriva de utsatta männen dels som ovilliga att prata om sina känslor, dels beskrivs de som motvilliga offer som försöker hantera sin utsatthet på egen hand. Kullberg et al. (2015) förklarar hur socialarbetare också framställer männen som aktiva i de våldshändelser

de varit en del av och upprätthåller sig vid i vilken mån männens eget agerande varit en bidragande faktor till våldet.

Enligt Kullberg et al. (2015) besitter socialarbetare attityder och föreställningar gentemot utsatta män. Något som går att förklara med hjälp av det Durfee (2011) beskriver som en könsparadox som uppstår för hjälpsökande män. Medan kulturella och institutionella perspektiv om våld i nära relationers offerskap är könsdefinierat som feminint, förväntas män presentera sig själva på ett sätt som överensstämmer med det normativa ramverk den hegemoniska maskuliniteten tillför. Genom att männen betonar sin maskulinitet inom deras partnerskap, ogiltigförklaras mäns påstående om sitt offerskap i relationen (Durfee, 2011). Enligt Durfee (2011) kan man därmed förvänta sig att män som rapporterar sin utsatthet för våld gör det utan att acceptera sin roll som offer. Eftersom män enligt den hegemoniska maskuliniteten inte kan vara offer, trots att det finns tydliga incitament för att presentera sig själv som ett offer och ens partner som våldsutövare. Dock visar majoriteten av de perspektiv som Durfee (2011) har undersökt att denna hypotes inte stämmer.

Majoriteten av manliga offer i Drijbers, Reijnders och Ceelens (2012) studie rapporterade att männen upplevde att de inte kunde prata om sin utsatthet för våld i nära relation med polisen. Dessutom upplevde männen som sökte hjälp för sin utsatthet hos polisen att de inte blev tagna på allvar och vissa blev till och med anklagade för våldsutövningen (Drijber et al., 2012). Enligt vissa av de manliga offren, hade polisen till och med vägrat att samarbeta när offret ville anmäla våldet i nära relation. Trots att de utsatta männen inte pratade om det våld i nära relation de upplevt med polisen, pratade 62 procent av dem om sina erfarenheter med personer i deras omgivning. Drijber et al. (2012) upptäckte att det är mer troligt för män att prata med polisen när de blivit fysiskt utsatta och attackerade av tidigare partner och när de blivit attackerade med ett tillhugge. Psykiskt våld är inte synligt och därmed svårare att bevisa. Därmed kan svårigheten med att anmäla psykiskt våld jämfört med fysiskt våld enligt Drijber et al. (2012) vara en anledning till att manliga våldsoffer inte rapporterar utsatthet för psykiskt våld till polisen (Drijber et al., 2012).

Drijber et al. (2012) förklarar att våld i nära relation kan vara dubbelriktat med att båda parterna byter roller mellan offer och våldsutövare. Detta överensstämmer med tidigare forskning av bland annat Carney, Buttell och Dutton (2007), Johnson (2006) och Straus (1999). Enligt Johnson (2006) kan det förekomma en kombination av könssymmetri och asymmetri när det kommer till våld i nära relationer, med ett brett spektrum av kränkande beteenden. Trots denna kunskap granskade Drijber et al. (2012) endast ensidigt våld mot män, vilket innebär att män endast befinner sig i rollen som offer och inget annat. Faktorer som är kända för att öka risken till att bli utsatt för våld i nära relation är bland annat depression, alkoholism, rigida partnerroller. Tidigare historik och exponering av utsatthet i tidigare relationer, som exempelvis utsatthet som barn eller i en tidigare partnerrelation, är tillstånd som kan göra offret särskilt mottaglig för våld.

Kommenterad [FN4]: ogiltigförklarar?? Skriv hellre det.

Nationella instanser för att motverka våld i nära relation

Carlsson, Wennerström, Borelius, Grundvall och Sahlin (2010) påvisar i sin rapport om brottsutsatta i Göteborg att hälften av de verksamheter som finns till hands och har brottsofferstöd som sin huvuduppgift, inte erbjuder något sådant stöd till män. Det innebär att utbudet av brottsofferstöd är betydligt mer begränsat när det kommer till vuxna män som utsätts för våld, än för kvinnor som befinner sig i en liknande situation. Detta bekräftar av intervjuerna som Carlsson et al. (2010) utförde. Ideella och kommunala verksamheter som fokuserar på brottsofferstöd som huvuduppgift, exempelvis socialtjänsten, prioriterar kvinnor och barn framför män. Vid förekomsten av våld i nära relationer identifierar Carlsson et al. (2010) en tendens att socialtjänsten reagerar starkare när en kvinna uppger sig vara utsatt för våld av en man, jämfört med när en man uppger sig utsatt av en kvinna. Alternativen vad gäller stöd för en kvinna som misshandlas, psykiskt eller fysiskt, är många. De kan vända sig direkt till någon kvinnojour eller liknande verksamhet som finns för att sedan få hjälp att ta de myndighetskontakter som kan behövas, oavsett om de har blivit utsatta för direkt våld eller inte (Carlsson et al., 2010).

Socialtjänstlagen (2001:453) förklarar i kapitel 5 §11 att socialnämnden skall särskilt uppmärksamma kvinnor och barn som utsatts för, eller bevittnat våld mot eller av en närstående vuxen. Manliga förövare av vålds- eller sexualbrott kan söka kontakt via en specifik enhet som kallas *utväg män*. Med det sagt har inte män som brottsoffer någon särskild instans de kan vända sig till, oavsett om det handlar om våld eller om de utsatts för något annat, bortsett från Brottsofferjouren. Denna avsaknad av insatser riskerar att göra det svårare för brottsutsatta män att få en adekvat information angående rättigheter, stödmöjligheter och rättsprocesser. Intervjupersonerna från Carlsson et al. (2010) studie påpekade även att det inte finns någon beredskap för att varken ta emot eller undersöka våldtagna män inom sjukvården, där även informationsmaterialet endast är inriktat på kvinnor. Utan någon egentlig basis, finns det föreställningar om att i de föreningar som har många manliga medlemmar, som exempelvis idrottsföreningar, inte är enkelt att tala om personliga följder av brott. Exempel på dessa följder kan vara rädsla, känsla av kontrollförlust, otrygghet med mera. Faktum är att ett flertal av de forskningspersoner som Carlsson et al. (2010) intervjuat och som lämnat ett intryck av att ha farit illa, är vuxna ensamstående män. Flera av dessa män hade varken kommit i kontakt med organiserat brottsofferstöd, eller kunnat eller velat tala med vänner och anhöriga om hur de har det.

4. Metodansats

Vi har i vår studie valt att fokusera på hur fenomenet mäns utsatthet inom våld i nära relation ser ut ur ett professionellt perspektiv. Till detta har vi valt att använda oss av ett fenomenologiskt perspektiv, både ur en vetenskapsteoretisk och en metodologisk kontext. Fenomenologi är i grunden en filosofisk teori gällande det mänskliga medvetandet samt hur vi som människor finner mening i de objekt och ting som vi betraktar. Det är genom fenomenologiskt tänkande av situationer och objekt som vi konstruerar den verklighet som vi uppfattar att vi befinner oss inom. Som metodologi möjliggör fenomenologin därmed att

Kommenterad [FN5]: Kursivera

uppfatta samt identifiera kärnan, eller essensen, av mänskliga upplevelser (Szklański, 2019). Enligt Szklański (2019) är fenomenologi väl passande inom kvalitativ forskning som utgår från eget empiriskt material, både som teoretisk och metodologisk grund. "Den fenomenologiska metodens fördel är att den effektivt får fram det utforskade fenomenets essens, det vill säga det mest väsentliga beståndsdelarna av ett fenomen." (Szklański, 2019, s.148)

Szklański (2019) menar att fenomenologin är en typisk strategi när kvalitativ forskning ska bedrivas och lyfter begreppet förståelseinriktning för att tydliggöra grunden inom fenomenologin. Förståelseinriktning innebär att forskare med fenomenologisk grund är intresserade av vad ett objekt har för betydelse för individer och inte objektet i sig. Den fenomenologiska ingången går därmed i linje för vår studies syfte och vi har därför valt att inrikta oss mot professionella och deras syn på just mäns utsatthet i nära relation ser ut och inte fenomenet våld i sig.

4.1 Val av metod

Detta är en kvalitativ intervjustudie som använder semistrukturerade intervjuer som datainsamlingsmetod. I studien intervjuas yrkesverksamma som arbetar med våld i nära relation. Detta i syfte att förstå hur arbetet med våldsutsatta män ser ut samt utifrån de professionellas perspektiv och erfarenheter nå ny kunskap om mäns hjälpsökande och betydelsen av maskulinitetsnormer. Semistrukturerade intervjuer valdes som arbetsmetod på grund av den flexibilitet och anpassningsbarhet som metoden erbjuder. Detta gav oss handlingsutrymme att agera utifrån intervjupersonens svar i stället för att vara bundna till ett strikt frågeformulär. Denna dynamiska intervjumetod gör att intervjun blir mer som ett vanligt och öppet samtal i stället för en mekanisk intervju, samt att intervjupersonerna erhåller möjligheten i samtalet att berätta mer än vad som efterfrågas (Bryman, 2018). Vilket i sin tur möjliggör att bredda förståelsen för essensen för intervjupersonens erfarenheter och utsagor. Vid genomförandet av intervjuerna använde vi oss av en intervjuguide. Denna hade sin utgångspunkt i områden inom mäns utsatthet, exempelvis vilka insatser och hjälpmedel som finns, hur mäns utsatthet ser ut och hur kontakten ser ut med de utsatta män som söker hjälp, utifrån ett professionsperspektiv. Intervjuerna genomfördes individuellt, likt det som förespråkas när det kommer till semistrukturerade intervjuer (Bryman, 2018).

Intervjumetoden användes för att få ta del av så mycket av de yrkesverksammans kunskap som möjligt, och de frågeområden som valdes var förutbestämda dels för att skapa en ram för de professionella att hålla sig inom, dels för att de ämnen som tas upp i intervjun ska gå i linje med studiens syfte. Med hjälp av vår semistrukturerade intervjuguide kom inte frågorna att ställas i exakt samma ordningsföljd eftersom intervjupersonerna skiljde sig åt i hur de svarade och om de öppnade upp för följdfrågor.

4.2 Avgränsning och urval

Till studiens syfte har vi valt att avgränsa oss till att endast intervjua yrkesverksamma inom ämnet. Detta för att få insyn i hur fenomenet ses på ur ett professionellt perspektiv och hur det arbetas med mäns utsatthet för våld i nära relation i norra Sverige. Yrkesverksamma besitter en god kunskap som är legitim och vetenskapligt förankrad. Detta utgör en grund för att undersöka yrkesverksammas perspektiv och förhållningssätt i arbetet med mäns utsatthet i nära relation. Urvalet av intervjupersoner gjordes med förhoppning om att på djupet få en inblick i fenomenet. Att intervjupersoner besitter en kunskap inom området är en viktig del i urvalsprocessen enligt Andersson och Ahnlund (2009).

Förutom att avgränsa oss till att endast intervjua yrkesverksamma är den främsta avgränsning som görs i studien att den endast fokuserar på mäns utsatthet i nära relation, inte utsatthet i allmänhet. Den geografiska avgränsning som gjorts är att studien endast tar plats i Sverige samt att den fokuserar på två län i norra Sverige, dvs Västerbotten och Norrbotten. De personer som vi intervjuat kom från organisationer både inom den kommunala och ideella sektorn. Organisationer som intervjupersonerna arbetade på var bland annat Socialtjänsten, Centrum mot Våld (CMV) och Mansjouren.

4.3 Litteraturoversikt

Studentgruppen samlade in vetenskapliga artiklar med sökord som män, manliga offer, maskulinitet, professionella och våld i nära relation. Författarna av studien använde sig av Google Scholar, SocIndex och Swepub som databaser. Utöver vetenskapliga artiklar har studien även använt sig av kurslitteratur som blivit legitimerad av institutionen för socialt arbete på Umeå Universitet, samt rapporter och lagtexter som berör det valda ämnet.

4.4 Tillvägagångssätt

Innan intervjuerna kunde genomföras framställdes en intervjuguide som granskades av ansvarig handledare vid Umeå universitet innan den kunde godkännas för användning. Detta för att formulering av frågor och den röda tråden för studiens syfte ska hålla en adekvat och relevant standard sett till studiens syfte. Efter intervjuguiden var granskad och godkänd genomfördes internetsökningar efter organisationer som besitter kunskap inom området och kan besvara våra frågor. Vi sökte efter yrkesverksamma som aktivt arbetar med mäns utsatthet i en legitim och erkänd myndighet eller verksamhet. Baserat på vår geografiska avgränsning skickades därefter information ut till de organisationer som arbetar med mäns utsatthet för våld i nära relation. Till de som visade intresse för att delta i en intervju skickades sedan introduktionsbrev samt en samtyckesblankett att signera innan intervjun kunde genomföras. Intervjupersonerna blev även informerade om att intervjuerna kommer att spelas in för vidare transkribering.

En och samma intervjuguide användes vid samtliga intervjuer trots att organisationerna skilde sig åt i sitt arbete med mäns utsatthet i nära relation. Intervjuerna varade mellan 30 och 45 minuter. Intervjuerna delades upp mellan oss tre intervjuare och vi höll i intervjuerna enskilt. De av oss i studentgruppen som inte höll i intervjun hade i uppgift att transkribera intervjun i efterhand. Detta dels för att skapa en jämn arbetsfördelning, dels för att med objektivitet lyssna på samtalet i efterhand och fånga eventuella teman som intervjuaren inte möjligtvis upptäckte under intervjuns gång i det fysiska mötet. En sådan arbetsmetod går i linje med De Jong och Bergs (2013) beskrivning av ett icke-vetande förhållningssätt. Intervjuerna inleddes genom en öppen frågeställning där vi lät intervjupersonen indirekt leda samtalet med vad hen var bekväm med att berätta och vad hen ville berätta. När det inspelade materialet blivit transkriberat förstördes ljudfilerna, och informationen som togs upp i intervjuerna används sedan endast i det färdigställda examensarbetet.

Totalt intervjuades fyra personer under loppet av två veckor. Urvalsantalet på fyra personer var vårt minimum med studien för att uppnå en empiri som har en adekvat spridning, vilket erbjuder varierade infallsvinklar. Intervjupersonerna fick själva välja i vilken form intervjun skulle ske. Valen stod mellan fysiska träffar, telefonsamtal eller digitala mötes-plattformar. Valet av plattform varierade mellan intervjupersonerna. Två intervjupersoner valde fysiska träffar, en intervjuperson valde telefonsamtal och en intervjuperson valde en digital mötesplattform. Vi identifierade en distinkt skillnad vid valet av plattform. Intervjuerna tenderade att vara längre när de hölls på distans kontra fysiskt. Vilket vi kopplar till att intervjupersonerna kände sig mer trygga och avslappnade när de kunde delta i intervjun hemifrån.

Kommenterad [FN6]:

4.5 Analysmetod och analysprocess

Den analysmetod som Szklarski (2019) lyfter som väl förespråkad och ofta använd inom fenomenologiska studiers genomgång och analysfas, är Giorgis analysmetod. Den har till sitt upplägg ett välanpassat system som passar bra till analysprocesser av mindre omfång eller datamaterial (Szklarski, 2019). I studien har vi analyserat det empiriska materialet med hjälp av Giorgis analysmetod, som med sina fem steg beskrivs ingående nedan.

1. Bestämning av helhetsbetydelsen
2. Avgränsning av meningsbärande enheter
3. Transformerings av vardagliga beskrivningar
4. Framställning av fenomenets situerade struktur
5. Framställning av fenomenets generella struktur

Det första steget i analysen är bestämning av helhetsbetydelsen och beskrivs av Szklarski (2019) som inledande delen i analysarbetet. Här gjorde vi en översiktlig granskning över våra insamlade intervjuer genom att lyssna på våra inspelningar av intervjuerna för att sedan transkribera dem. Målet med första steget är att texten ska vara överskådlig så att den som läser det ska förstå helhetsbetydelsen. Här följde vi vår intervjuguides struktur och områden för att sedan identifiera de teman som sticker ut i textens innehåll. Steg 2 av analysen,

avgränsning av meningsbärande enheter, för oss in i en form av kontrolläsning. I detta steg genomförs inga ändringar i materialet utan endast anteckningar, kommentarer och markeringar om olika delar i arbetet. Detta skapar en överskådlig bild av vad som sagts i intervjuerna samt vilka stycken som säger nya saker utifrån våra frågeställningar. Dessa steg går lite hand i hand inför nästa steg.

Transformering av vardagliga beskrivningar är analysens tredje steg. Vi var fortfarande kvar i analysen av de meningsbärande enheterna men här ska enheterna knyta an till varandra i stället för att endast markeras. Här sorterades varje dels kontext i olika textstycken för att skapa en röd tråd sett till våra frågeställningar (Szkłarski, 2019). Detta innebär att vi strukturerade och tematiserade de meningsbärande enheterna för att underlätta och få en överblick över de röda trådar som finns i det insamlade materialet. Här tillvaratas våra intervjupersoners implicita och explicita meningar i form av det som sägs men också tolkningar och de yrkesverksammas erfarenhet och åsikter kring frågorna, men nu har talspråk skrivits om till mer fullständiga meningar i flytande text. Detta för att vi tydligt skulle få fram vår empiris egentliga mening så att texten ej kan tolkas fel av läsaren (jfr. Szkłarski, 2019).

Det fjärde steget benämns som framställning av fenomenets situerade struktur och fokuset är att föra ihop de olika delarna och sortera för en ännu tydligare struktur i texten. Tre kärnpunkter som vi gjorde, och som även kan sammanfatta detta steg, är att irrelevanta påståenden ska tas bort, alla former av upprepningar skall tas bort samt att liknande innehåll och delar som hör ihop ska sättas samman. Vi använde oss av steg 1–3, som fungerar likt en trätt med syfte att ta bort svar som liknade varandra och upprepningar som vi ansåg irrelevanta. Detta hjälpte oss att än mer avgränsa och förenkla styckets struktur och än mer framhäva den röda tråden.

Steg fem, som också är det sista steget, framställning av fenomenets generella struktur, för oss in i identifiering av teman som sker redan från steg tre till fem enligt denna modell. Avskärningar likt en trätt gjordes och vi särskilde de teman som varierade med de teman som liknade varandra. Där hittas vad Szkłarski (2019) beskriver som fenomenets essens. Den gemensamma nämnaren för de diverse teman i texten som ämnas sammankoppla diverse tolkningar som görs. Dessa tema- och tolkningsrelaterade fynd var vi trygga med att det finns empiriska belegg för. De teman vi identifierade var: handlingsutrymme, könsnormer samt våldets innebörd och former.

4.6 Etiska överväganden

Studentgruppen har alltigenom studieprocessen gång, från presentation av ämne och genomförda intervjuer till presentationen av de resultat vi fått fram. Med prioritering att minimera risken för att våra intervjupersoner som deltagit i studien tar skada av vårt arbete. Kvale och Brinkman (2009) förklarar denna risk av att ta skada av arbetet som en möjlig konsekvens av kvalitativa studier. Frågor och arbeten kring olika gruppers utsatthet kan väcka stark emotionell respons, vilket vi var medvetna om. Därmed har vi ämnat att agera

Kommenterad [FN7]: Vill bara stanna upp och säga att läsningen hittills varit fantastiskt rolig. Bra skrivet och genomgående bra kvalitet på er uppsats!

genuint och transparent gentemot intervjupersonerna för att tydliggöra målsättningens essens: Att värderingslöst och med objektivitet lyfta ett samhällsproblem, utan att försumma eller utlämna andra. Frågor som intervjupersonerna upplevt som känsliga har beaktats, till vilket vi poängterat att intervjuens frågeställningar ej har svarskrav. Med tanke på att studiens utförande sträcker sig mellan länsgränser var vi öppna och engagerade för potentiella lösningar för att utföra intervjuerna. Denna anpassning grundades bland annat i den rådande covid-19 pandemin som ännu är aktiv, praktiska faktorer samt efter vad forskningspersonerna var bekväma med.

Studentgruppen arbetade specifikt utifrån fyra forskningsetiska krav, som enligt Vetenskapsrådet (2017) är: konfidentialitetskravet, samtyckeskravet, nyttjandekravet samt informationskravet. Konfidentialitetskravet innebär att när delar av den information som intervjupersonerna bidrar med till studien kommer att användas till vårt resultat kommer även en avidentifiering utföras. Detta så att personuppgifter inte är åtkomliga av obehöriga och att materialet förvaras säkert. Även transkribering och inspelat material kommer att raderas efter att studien är slutförd och presenterad offentligt (Vetenskapsrådet, 2017). Innan intervjuerna genomfördes skickades ett informationsbrev ut till de medverkande som beskrev studiens syfte och mål tydligt framgick. Samt informera intervjupersonerna att de själva kunde avbryta sin medverkan när som helst detta för att uppnå informationskravet (Vetenskapsrådet, 2017). I samband med detta skickades även ett samtyckesformulär ut för underskrift till de tänkta intervjupersonerna. Som sedan lästes och undertecknades för att intervjun skulle vara genomförbar. Tanken med detta formulär var att intervjupersonen själv skulle få bestämma om sin medverkan i enlighet med samtyckeskravet (Vetenskapsrådet, 2017). Det fjärde kravet, nyttjandekravet, innebär att studien endast får användas som material för vidare forskning (Vetenskapsrådet, 2017). Vi har förhållit oss till nyttjandekravet genom att ge intervjupersonerna en garanti på att deras narrativ endast kommer användas i uppsatsen och ingen annan kommer ta del av deras intervjuer.

4.7 Kvalitetsaspekter

Genom inspelning av våra intervjuer till studien gav det oss en trygghet och en ökad trovärdighet i vad som sades under intervjun faktiskt sparades. Innan analys av transkriberingen kunde påbörjas så skickades den till intervjupersonen i fråga för ett godkännande. Detta för att styrka empirins validitet och reliabilitet. Genom att tydliggöra intervjun samt de frågor studentgruppen ville få besvarade kan studien användas i framtiden som material för andra studier (Sauer, Blom, Ahnlund och Morén, 2009). Denna strategi hjälpte oss att erhålla hög nivå och försäkra oss om en hög reliabilitet.

Genom att intervjua yrkesverksamma inom socialt arbete ser vi tydlig överförbarhet med vår studie. Detta eftersom våra resultat kan anses vara relevanta och brukliga i andra sammanhang, i synnerhet inom ämnet våld i nära relation (Bryman, 2018). Vårt urval möjliggör en enkel process för att replikera vår studie, då yrkesverksammars förhållningssätt inte är sekretessbelagda.

Kommenterad [FN8]: Omformulera gärna.

Validitet som begrepp beskriver i vilken utsträckning studien har genomförts, och om de valda metoder som studien riktat in sig på stämmer överens med studiens syfte (Fejes & Thornberg, 2019). Validiteten i denna studie är delvis hög men har även sina brister. Delsyftet med studien, att ur ett professionellt perspektiv se på vad för stöd det finns för utsatta män i nära relation, leder oss på rätt väg genom att intervjua just professionella som arbetar inom ämnet. Studien håller sig i rätt led som riktar fokus på professioner med beprövad erfarenhet inom fenomenet. Detta ger studien som helhet relativt hög validitet. Det som är nackdelen med studien, och vad som bidrar till en lägre validitet, är att vi inte fått samma svarsfrekvens och bredd på intervjupersoner som önskades. Detta kompenseras av intervjupersonernas tydliga och adekvata svar.

4.8 Arbetsfördelning

Arbetet delades upp systematiskt och kontinuerligt oss emellan så att vi hela tiden höll bollen i rullning. Detta genom som tidigare nämnt dela upp arbetet med intervjuer och transkribering samt att vi delade upp arbetets olika teoretiska moment oss emellan. Därefter läste vi igenom varandras texter och bearbetade dem gemensamt. Vår handledare styrde oss periodvis åt rätt håll med tankar och förslag, som vi inför nästa handledning delade upp individuellt. Den strukturella arbetsmetod som användes under det teoretiska momentet nyttjade vi även under bearbetning av empirin. Vi fördelade de teman som identifierades oss emellan för att sedan gå igenom allt gemensamt och kontrollläsa tillsammans. Till skillnad från tidigare moment arbetade vi gemensamt från start till slut under diskussionen, där vi alla lyfte vad vi ansåg viktigast med studiens empiri.

4.9 Metoddiskussion

Syftet med denna kvalitativa studie med semistrukturerade intervjuer var att synliggöra samt öka kunskapen om mäns utsatthet för våld i nära relation. För att lyckas med detta åtog vi oss ett fenomenologiskt förhållningssätt för att genom professionellas erfarenheter och perspektiv dels få en förståelse för fenomenet mäns utsatthet för våld i nära relationer dels för att kunna koppla det till tidigare forskning inom fältet. Genom att bearbeta vår empiri genom Giorgis fem strukturerade analytiska steg kunde vi djupdyka i den teoretiska och fenomenologiska kärnan till problematiken. Denna process kan liknas vid en trattfunktion där vår empiri successivt och stegvis har sållats och genomgått en systematisk tematisering, utifrån våra diverse frågeställningar för att upptäcka empirins meningsbärande enheter.

Denna arbetsprocess har varit tidskrävande och intensiv, men lärorik och givande. Studentgruppen som utfört denna studie är en homogen grupp bestående av tre unga vita män, vilket medför en privilegierad roll i samhället. Detta privilegium kan ha påverkat tolkningen samt analysen av det empiriska materialet. I synnerhet utifrån ett samhällskritiskt perspektiv då studentgruppen inte faller inom den normativa bilden för förtryck eller strukturella motgångar. Det kan i och med detta medföra att studentgruppen kan uppfattas som partisk, studentgruppen har trots detta ämnat att hantera och analysera det insamlade materialet så objektivt som möjligt. Arbetet har väckt ett särskilt intresse hos oss alla tre

studenter, i synnerhet eftersom detta är ett ämne som vi skulle vilja undersöka mer omfattande. Vi ser detta arbete som en ingång för framtida forskning och granskning inom fältet.

5. Teori och teoretiska begrepp

Vi kommer i detta avsnitt att förklara de teorier som vi lagt fokus på och som ligger till grund för vår studie. För att belysa ämnet mäns utsatthet inom våld i nära relation och för att få en förståelse om hur professionella förhåller sig till detta i sin yrkesroll, har vi valt tre teoretiska utgångspunkter. Dessa är maskulinitet, normativa offernarrativ samt professionsteori i mötet med klienten. Maskulinitet kommer hjälpa oss förstå dels hur mäns utsatthet ser ut i dagens samhälle, dels hur professionella påverkas av normer vid mötet med utsatta män. Med hjälp av normativa offernarrativ kommer vi kunna granska vilka faktorer som kan påverka män att söka hjälp, och som kan komma att påverka yrkesverksamma i deras beslutsfattande. Professionsteorin hjälper oss granska hur arbetet med utsatta män ser ut idag inom socialt arbete, och underlätta granskningen av interaktionen mellan den professionella och klient.

5.1 Maskulinitet

Maskulinitetsteori är uppbyggd på olika perspektiv på kön, närmare bestämt på män och maskulinitet. Maskulinitet i vår studie kommer att fokusera på det sociala könet, och för att kunna analysera hur mäns utsatthet ser ut och varför män tenderar att agera på ett visst sätt i deras utsatthet. Maskulinitetsteori är även viktig i vår analys för att förstå de normerande förebilderna och deras påverkan på män, som Gottzén och Jonsson (2012) tar upp. Författarna diskuterar hur män har en mångfald med uppfattningar om både män och kvinnor. Gottzén och Jonsson (2012) fortsätter med att uttrycka hur den svenska offentliga diskussionen om dessa ämnen är ytterst snäv och framhäver specifika manliga attityder och handlingar som är accepterade och som män bör eftersträva. De män som skiljer sig från dessa maskulinitetsnormer och inte kan uppnå dessa attityder och handlingar av diverse anledningar, riskerar att förlöjligas och förnedras. Maskulinitetsteori är därmed viktigt för att uppnå en fördjupad förståelse av vår empiri, och varför yrkesverksamma resonerar på det sätt de gör gällande mäns utsatthet.

Hegemonisk maskulinitet är denna studies utgångspunkt utifrån maskulinitetsteorin, och innebär de kvalitéer som främst definieras som manliga och etablerar samt legitimerar en hierarkisk och komplementär relation till femininitet. Dessa kvalitéer resulterar i en garanterad dominant position för männen och en underordnade position för kvinnor (Schippers, 2007). De stereotypiska egenskaper som ingår inom hegemonisk maskulinitet är bland annat dominans över kvinnor, kraft, fysisk styrka, aggression, kontroll, rationalitet och självbestämmande (Durfee, 2011).

5.2 Normativa offernarrativ

För att få en förståelse om hur mäns utsatthet kan te sig i nära relation, kommer studentgruppen lyfta tre kategorier, benämns också som offernarrativ, som enligt Weiss (2010) beskriver hur mäns hantering av utsatthet skiljer sig med hur kvinnor väljer att hantera sin utsatthet. Kategorierna som presenteras är det maktlösa offret, det förminskade offret och det avslöjade offret. Med hjälp av vår insamlade empiri kommer dessa tre offernarrativ bredda förståelsen kring varför män kan komma att agera på olika sätt i sin utsatthet, som också är grunden i vår studie, och varför det är av vikt att ha med sig olika perspektiv när utsatta män som grupp ska kartläggas och förstås.

5.2.1 Det maktlösa offret

Weiss (2010) definierar termen det maktlösa offret som att män är knutna till maskulina förväntningar och normer som inte tillåter dem att vara utsatta och förbli män. När dessa maskulina normer gällande att vara stark och i kontroll inte realiseras, får männen en känsla av skam och skuld. Weiss (2010) beskriver hur våldsutsatta män försöker reducera effekten av dessa negativa känslor genom konsumtion av alkohol, och att alkoholen används som ett verktyg för att finna acceptans för sin utsatthet samt för sin maktlöshet inför den (Weiss, 2010).

5.2.2 Det avslöjade offret

Genom en rädsla av att bli avslöjad som våldsutsatt lever män i ständig skam om att de ska bli avslöjade, och uppfyller då rekvisiten för den term som Weiss (2010) kallar det avslöjade offret. En rädsla som särskilt unga män kan uppleva, genom att tappa deras manlighet och framhävas som omanlig. Resultatet av att befinna sig i denna sits kan göra att rädslan för att bli avslöjad blir större än viljan att söka hjälp och i stället fortsätta leva som utsatt (Weiss, 2010).

5.2.3 Det förminskade offret

Det förminskade offret förklarar Weiss (2010) som våldsutsatta mäns upplevelser av sin utsatthet i förhållande till hegemonisk maskulinitet. Våldsutsatta män misslyckas återigen här med att leva upp till maskulina normer, och känner sig därmed förminskade, generade, och förnedrade. Detta misslyckande av att åstadkomma maskulina normer resulterar i en större känsla av skam, som i sin tur bidrar till ett ökat mörkertal kring mäns utsatthet.

5.3 Professionsteori i mötet med klient

Profession som begrepp härstammar från det latinska ordet profession, vilket betyder uppgift, erkännande, eller yrke som innefattar akademisk utbildning (Selander, 1989). Studentgruppen använder professionsteori för att förstå och förklara kopplingen mellan yrkesverksamma på en hög akademisk nivå, och en strävan efter en form av legitimitet. Begreppet

professionsteori utgör ramen för de teoretiska begrepp som använts i studien för att få en fördjupad förståelse över interaktionen mellan yrkesverksam och klient. För att förstå och kunna analysera båda parterna har studentgruppen valt ett teoretiskt begrepp för att utforska klientens handlingsutrymme, och ett begrepp för de yrkesverkssammans handlingsutrymme. Detta är viktigt för att se hur professionella förhåller sig till utsatta män med den kunskap de besitter inom sin verksamhet, och i vilken utsträckning den yrkesverkssamma kan utöva sina kunskaper.

Egenmakt handlar om hur klienten har makt över sig själv och vad hen kan göra för att hjälpa sig själv. Det andra begreppet som valdes var diskretion, för att fånga upp handlingsutrymmet som den yrkesverkssamma arbetar med dagligen med sina unika klienter. I vår studie kommer begreppen handlingsutrymme och diskretion vara synonymt och beröra samma aspekter av den professionellas arbete. Studentgruppen har tagit fasta på dessa begrepp för att belysa relationen mellan klient och socialarbetare ur en professionell kontext. Med hjälp av vårt insamlade material kommer dessa teoretiska begrepp bidra till en ökad förståelse över interaktioner mellan yrkesverksam och klient inom området mäns utsatthet för våld i nära relation.

5.3.1 Egenmakt

Egenmaktsteorin innebär att klienten besitter makt över sin egen situation och att professionella i sin roll som rådgivare endast bidrar med stöd som synliggörs genom samtal och observation i det enskilda samtalet. Klienterna är experter på sina egna liv men kan behöva stöd och hjälp till att kartlägga sina liv med hjälp av verktyg och råd som den professionella bidrar med. För att därifrån bygga en förståelse om sin situation för att sedan kunna ändra eller/och byta bana i sina liv (Wood, 2014).

5.3.2 Diskretion

Diskretion har som teoretiskt begrepp varit aktivt i över 40 år inom socialt arbete och den beskrivning om hur detta inryms i den professionellas yrkesroll och förhållningssätt. Med en god kunskap om sin roll som professionell tillsammans med kunskap inom fenomenet i fråga kommer mötet med klienten att underlätta till att finna lösningar i det problem som lyfts. Diskretionen möjliggör en frihet och ger handlingsutrymme, eller med andra ord egenmakt, till den professionella att agera utifrån vad hen anser som lämpligt utifrån ens egen bedömning i situationen (Lipsky, 1980; Evans, 2010).

6. Analysresultat

Studiens ändamål är att öka kunskapen om mäns utsatthet för våld i nära relation utifrån ett professionellt perspektiv. Med hjälp av Giorgis analysmetod identifierade studentgruppen tre teman i det empiriska materialet. Det första temat är våldets innebörd och former, det andra temat är könsnormer och det tredje temat är handlingsutrymme. Våra teman förtydligades för

varje steg i analysprocessen i synnerlighet under det fjärde steget: framställningen av fenomenets situerade struktur. Dessa tre teman genomsyrade tydligt vårt empiriska material och med hjälp av Giorgis analysmetod uppnåddes en fördjupad förståelse av yrkesverksammas upplevelser av arbetet med mäns utsatthet inom våld i nära relation. I det första temat framkommer det av samtliga respondenter att våldet tar sig olika former när det kommer till våld i nära relation. Intervjupersonerna tar upp exempel ur yrkeslivet som beskriver att våld förekommer bland utsatta män i flertalet former: fysiskt, psykiskt, materiellt och ekonomiskt våld samt kombinationer av dessa.

Det andra temat som identifierades i intervjuerna då respondenternas perspektiv synliggjorde hur könsnormer påverkar både de utsattas tankebanor likväl som de yrkesverksammas. Detta förekommer trots de förkunskaper som yrkesverksamma besitter om hur normer kan påverka en persons förhållningssätt till en situation. Det tredje och sista temat identifierades vid granskning av det transkriberade materialet, som berörde vilka hjälpmedel och tillvägagångssätt som yrkesverksamma använder sig av för att hjälpa utsatta. Samtliga av dessa faktorer kunde samlas under temat handlingsutrymme. Detta tema innefattar också hur yrkesverksammas handlingsutrymme har en stor påverkan på kvalitén och omfattningen av den hjälp som utsatta män erhåller.

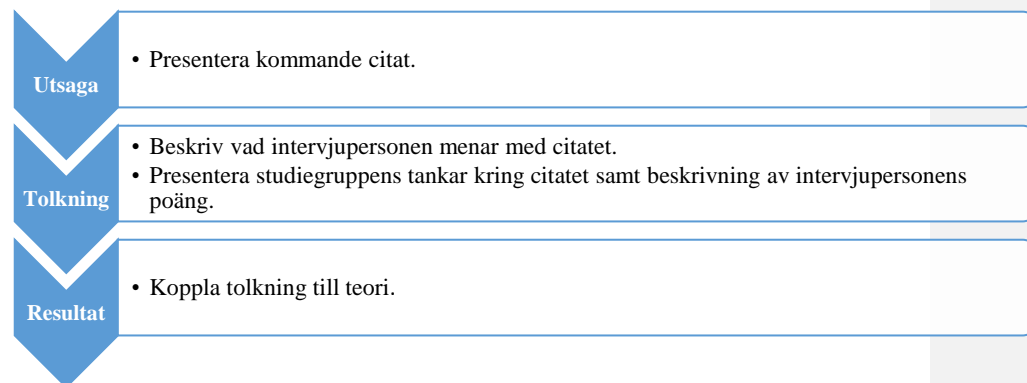
Nedan kommer studentgruppen att beskriva de resultat och teman som framkommit med hjälp av de teorier som skrivits fram tidigare. Varje tema kommer innefatta underrubriker som blivit identifierade genom Giorgis analysmetod av fenomenets situerade strukturer. Därmed förklaras korrelationen mellan respondenternas upplevelser samt de teman som formats. Figur 1 visar analysprocessens struktur och figur 2 illustrerar arbetsprocessen.

Figur 1.

Handlingsutrymme	Våldets innebörd och former	Könsnormer
Professionellt förhållningssätt	Utsatthet för våld	Samhällsnormativ
Hjälpmedel och insatser	Kunskapslucka	Professionell nivå
Samverkan		Individnivå
Kunskapshöjande insatser		Strukturell lösning
Professionellt förhållningssätt till våldet och våldsnormer		

Kommenterad [FN9]: Skulle det vara möjligt att illustrera detta genom ett "schema?" teman + underrubriker/situerade strukturer? På så sätt skulle läsaren dels förstå på ett bättre sätt vad som komma skall och hur ni kommit fram till detta. För er analys är fantastiskt bra och väldigt innehållsrik (!!) och därför skulle det vara ett väldigt stort plus om detta kunna sammanfattas i ett litet schema/tabellliknande illustration innan analysen kommer. Ni väljer själva. Inget måste. Med höjer helt klart helhetsintrycket.

Figur 2.

6.1 Handlingsutrymme

Studentgruppen har i studien varit i kontakt med intervjupersoner som arbetar inom organisationer eller ideella verksamheter. Deras arbetsuppgifter involverar antingen arbete alternativt kontakt med människor som är både utövare och utsatta för våld i nära relation. Intervjupersonerna har med olika perspektiv bidragit till ökad förståelse på samma fenomen samt gett oss underlag för våra analyser. I följande avsnitt kommer studentgruppen att belysa och analysera det handlingsutrymme som de olika intervjupersonerna förhåller sig till samt lyfta de förebyggande åtgärder, arbetssätt och metoder som de berättar om. Dessutom kommer studentgruppen belysa hur verksamheter i stort arbetar med fenomenet mäns utsatthet för våld i nära relation, samt tydliggöra för den kunskapslucka som många intervjupersoner lyfter som ett problem i arbetet med våldsutsatta män i nära relation.

6.1.1 Professionellt förhållningssätt

I intervju 1 och 2 framkommer det beskrivningar om ett högt förtroende från chefer och att de upplever sig ha ett stort handlingsutrymme: *"Vi har mycket stort handlingsutrymme, från vår närmsta chef."* berättar Intervjuperson 1. Handlingsutrymmet tillåter de yrkesverksamma att ta vara på den kunskap de fått från tidigare erfarenheter och utbildningar, så länge de följer angivna ramar. Detta beskriver Intervjuperson 1 med följande ord: *"vi får nog styra vårt arbete under de ramar som socialnämnden har gett oss."* Ett annat perspektiv på hur handlingsutrymmet kan användas beskrivs av Intervjuperson 2 som lyfter att handlingsutrymmet kan variera beroende på vilken arbetsgrupp och enhet du ingår i.

...det beror nog på hur man ser det, eftersom om man skiljer på stöd och behandling, vilket man behöver göra. Stöd har ett ganska brett utrymme. Behandling har ju ganska snävt utrymme för då jobbar vi med metod... (Intervjuperson 2)

Handlingsutrymmet beskrivs vara något snävare inom behandling än i andra former av stöd. Det som Intervjuperson 1 och 2 beskriver i citaten kan förstås som en tillitsbaserad styrning från socialnämnd och chefsled och de beskriver hur det inverkar på ens handlingsutrymme, vilket studentgruppen tolkar som en grund till hur arbetet ska genomföras på bästa sätt.

Handlingsutrymmet, som beskrivs variera, går att förstå med det teoretiska begreppet diskretion (jfr. Lipsky, 1980; Evans, 2010). Här ger handlingsutrymmet den professionella en frihet att styra det egna arbetet. Detta för att tillåta den professionella att agera efter vad som anses mest lämpligt gentemot klienten, utifrån de ramar som verksamheten har. Dessutom måste man enligt respondenterna förstå sin roll som professionell och grunden till olika arbetssätt och modeller för att sedan applicera de relevanta delarna till klienten.

[Det finns väldigt många människor som går igenom ett trauma, separationer, förlora barn är ett trauma. Då tänker många, nu ska jag gå ut och hjälpa människor. Dessa personer kanske inte är riktigt lämpliga. Men kanske på sikt när man skaffat erfarenhet. (Intervjuperson 4)]

Kommenterad [FN10]: Allmänt: om citatet står självständigt och med indrag, så ska det ej vara kursiverat.

Intervjuperson 4 förklarar att man behöver arbetslivserfarenhet för att kunna hjälpa människor i sina unika livssituationer på ett adekvat sätt. Utan erfarenhet kan man inte erbjuda den hjälp som krävs och efterfrågas på ett hållbart sätt, anser Intervjuperson 4. Intervjuperson 4 lägger mycket vikt på att det krävs erfarenhet för att kunna erbjuda en skraddarsydd hjälp som klienten är i behov av. Detta kan förstås som att det krävs mer än vilja och goda intentioner för att ge en adekvat hjälp till klienter. Vetskapen om hur man ska använda sitt handlingsutrymme och sin akademiska kunskap är det viktigaste när det kommer till behandling av människor, enligt studentgruppen. Detta kan begripliggöras som att definitionen av att vara lämpad för det sociala arbetet är för otydlig idag, särskilt inom området mäns utsatthet där det råder en kunskapslucka.

Kunskap och handlingsutrymme går att förstå med hjälp av begreppet diskretion, som går in på samma resonemang om hur den professionella ges möjligheten att agera utifrån en frihet och egenmakt (jfr. Lipsky, 1980; Evans, 2010). Det Intervjuperson 4 går in på gällande att vissa personer inte är lämpliga att arbeta med mäns utsatthet som fenomen, samt den bristfälliga kunskapen som råder om utsatta män, går även att förstå med det maktlösa offret. Begreppet det maktlösa offret innefattar förväntningar som inte tillåter män att vara utsatta. Om den professionella inte har kunskap om mäns utsatthet kommer deras handlingsutrymme och arbete påverkas. Studentgruppens tolkning av det som har framkommit här är att det som professionell är viktigt att ha följande i åtanke: Våld i nära relationer kan ske vart som helst mot vem som helst, men förståelse och lämpliga insatser finns bara för vissa människor. Man bör därför bredda kunskapen kring mäns utsatthet för att kunna bygga upp en adekvat erfarenhet som bidrar till ett mer individanpassat handlingsutrymme.

6.1.2 Hjälpmedel och insatser

Intervjuperson 4 arbetade inom ideell verksamhet och hade även en ledande roll där och började arbeta inom verksamheten i början på 2000-talet. Hen arbetade där som samtals- och gruppleddare. Denna ideella verksamhet arbetade inte efter specifika metoder utan använde sig av helheten och det individuella mötet som avgörande faktor när problemet och behovet skulle identifieras hos den hjälpsökande. Det kunde handla om relationsproblem, missbruk och faktiskt våld man blev utsatt för. Både kvinnor och män fick stöd var för sig men också som par med rådgivning om hur relationens situation kunde lösas genom rådgivande verktyg från behandlare. Studiecirklar gjordes med kurser som vände sig till både kvinnor och män. Inom verksamheten arbetades det mycket med det förebyggande hos männen med mål att undvika eventuella affektbeteenden skulle ta över om de skulle känna sig inklämda i relationen och Intervjuperson 4 lyfte en farhåga som kan förekomma om de utsatta männen inte får hjälp i tid.

För att en utsatt man som inte får hjälp kommer gå omkring som en tickande bomb. Och då kanske han inte lyssnar längre och då kanske det här våldet kommer fram när det inte skulle ha kommit fram. Ett gyllene koncept i det här fallet är att jobba förebyggande. (Intervjuperson 4)

Kommenterad [FN11]: En till "kvalitetsaspekt" är att inte skriva in "er" i resultat. Metod ja, men inte i övriga uppsatsen. Så skriv om till "detta kan förstås/begripliggöras utifrån....."

Intervjuperson 4 beskriver att en utsatt man som inte får hjälp löper en stor risk att på sikt själv bli våldsutövande. Ett resultat som enligt intervjupersonen aldrig hade behövt uppstå om klienten fått den hjälp han behövde i tid. Studengruppens tolkning är att denna risk går att förhindra genom att arbeta preventivt med att sprida information gällande hur utsatta män kan förstå sin livssituation och erbjuda generella verktyg för att hantera sin utsatthet. Med denna lösning når man ut till män som inte vill söka hjälp på grund av skam, och män som inte anser sig själv som utsatta. Studentgruppen anser att detta tillvägagångssätt kommer hjälpa männen att bygga upp positiva beteendemönster som kan hjälpa dem ur sin utsatthet. Ett tillvägagångssätt som hjälper klienten till självhjälp genom det som egenmaktsteorin står för (jfr. Wood, 2014), det vill säga skapandet av kontroll över samt förändringen av sin egen livssituation med rätt verktyg, som ges genom behandling.

Enligt studentgruppen leder detta till att klienten kommer kunna arbeta på det sätt som förklaras enligt egenmaktsteorin, alltså genom identitets- och individstärkande insatser som endast kan utföras med hjälp av ett stort mått av professionellt handlingsutrymme och erfarenhet. Den professionellas erfarenhet och handlingsutrymme går att förstå med hjälp av diskretion, vilket handlar om hur god kunskap inom rollen som professionell kombinerat med kunskap inom ämnet i fråga (jfr. Lipsky, 1980; Evans, 2010). Detta resulterar i en möjlighet för den yrkesverksamma att kunna agera utifrån vad som anses vara bäst för klienten, med hjälp av dennes handlingsutrymme.

När studentgruppen under intervjuerna ställt frågan om hur organisationerna är uppbyggda har de fått olika svar där olika inriktningar finns och verkar. Nedan förklarar Intervjuperson 3 sin verksamhets förhållningssätt till hur ämnet våld ser ut och arbetas med.

Vi jobbar med hela våldskedjan, och de innebär att vi jobbar med utsatt, utövare, barn och heder förstås [...] men vi har båda könen, vi har gamla, unga och andra utsatta, särskilt utsatta grupper. Så man lyfter fram lite extra om man har handikapp eller sådär, så särskilt sårbara grupper har vi ju inom detta då. Och vi jobbar med hela kedjan som sagt var och där vi ger stöd, krisbearbetande stöd, korttidsbehandlingar, någontans mellan 5–10 gånger. (Intervjuperson 3)

Intervjuperson 3 beskriver sin verksamhet som bred i sin uppbyggnad och att det idag finns ett flertal olika enheter som arbetar inom våld fast med olika specialiseringar och inriktningar. En bredd som författarna av studien tolkar som positivt där ett fokus och förhållningssätt, sett till det klientel man möter inom organisationen, finns och kan erbjuda rätt form av insatser med möjlighet att leda klienter till rätt form av stöd och hjälp. Det kan relateras till den professionellas diskretion och förstås som att det finns en balans som är framtagen över tid, och att som organisation vara förberedd och besitta kunskap kring ämnet och de klientel som bemöts (jfr. Lipsky, 1980; Evans, 2010). Den kunskap som kan förstås som frigörande för den professionella, enligt studentgruppen. Detta genom att forma stöd och insatser utifrån vad som efterfrågas från klienten, inom handlingsutrymmet.

Intervjuperson 3 trycker samtidigt på att mötet med klienten ibland är grundbulten till en bra utförd behandling och för att se behovet hos klienten. Mötets framförande beror på om

klienten befinner sig i en relation eller lever i sviterna av en redan lämnad relation när hen söker hjälp, eftersom prioriteringen ligger på att definiera vad våld är.

Ja alltså, vi pratar ju våld från första stund dem kommer in, genom att bara trycka ner vad som är våld, hur vi ser på våld. Och det vi alltid gör är att vi pratar om säkerhet och risker och att tänka säkerhet. Vi kan göra en FREDA om du känner till det, vid behov. (Intervjuperson 3)

Intervjuperson 3 förklarar att det standardiserade bedömningsverktyget FREDA används vid behov i Socialtjänstens arbete mot våld i nära relationer, eller med andra ord som en riskbedömningsmetod för att granska behov av skydd. Förutom att tala om våldet beskrivs även organisationens fokus ligga på kartläggning av klientens behov av skydd. Detta går att förstå mot bakgrund av teorin om egenmakt som lyfter klientens behov men också en strävan efter egen handlingskraft hos klienten genom mötet och interaktionen som sker (jfr. Wood, 2014). Detta för att finna bästa lösning med professionellt stöd och rådgivande verktyg. Denna kartläggning underlättar även vid den eftervård som erbjuds, beskriver Intervjuperson 3.

...alla får ju med sig, att de kan höra av sig om det är någonting. Att man har rätt att ringa tillbaka, men oftast blir det som en liten utslussning så att dem två sista gångerna är det några månader emellan. Eller att man ringer om ett halvår, kollar läget, men återigen, många som kommer till oss, lever ju inte i våldet utan man har lämnat men lever med sviten av våldet. (Intervjuperson 3)

Intervjuperson 3 förtydligar att den eftervård som erbjuds bedöms individuellt utifrån klientens enskilda behov och att det för klienten finns olika val att välja mellan. Studentgruppen tolkar citatet ovan som att eftervården baseras på klientens behov, vilja och förmåga. Där klienten själv besitter makten att avgöra eftervårdens struktur. Verksamheten har format detta upplägg för att stärka klienten, vilket är i linje med egenmaktsteorin som förespråkar att klienten hela tiden ska sitta i förarsätet för sin egen livssituation i stället för att den professionella ska lösa problemet åt klienten (jfr. Wood, 2014).

Att använda metoder och olika mallar beskrivs dock inte alltid vara fördelaktigt. Intervjuperson 4 förklarar anledningen till sin kritik mot metoder i allmänhet på följande sätt.

Vi har helt skilda sätt att förstå och göra saker. Om jag går efter en viss mall, då går jag ju efter en viss mall med ett normvärde. Plötsligt faller det ju bort en massa personer i det här för de känner inte igen sig i det. (Intervjuperson 4)

Intervjuperson 4 beskriver att metoder och mallar är ett hinder när man hjälper utsatta män, och förespråkar en mer gångbar struktur från person till person. Studentgruppen tolkar citatet av Intervjuperson 4 som att det inte finns metoder som kan inkludera alla personer som behöver hjälp, och att metoder stjälp mer än hjälper inom området mäns utsatthet. Detta eftersom studentgruppen gör tolkningen att Intervjuperson 4 menar att många män inte uppnår det normvärde som finns i mallen. Normvärde i den här kontexten innebär de förväntningar och kriterier som sätts på klienten. Intervjuperson 4 uttrycker även att många

män inte känner igen sig i detta normvärde. Studentgruppen tolkar detta som att män inte identifierar sig med den stereotypiska definitionen av utsatthet. Detta fenomen går att förstå med hjälp av det maktlösa offret (jfr. Weiss, 2010), som går in på hur det finns förväntningar och normer på män som inte tillåter dem att vara utsatta. Det studentgruppen tar med sig av de tidigare utsagorna från Intervjuperson 3 och 4 är att de diverse insatser, det emotionella stöd och arbetet med att få klienten att metodiskt byta inställning inför sin utsatthet, inte kunde åtgärdas genom att följa en strukturerad steg-för-stegmall. Varje individs livssituation är unik i de små nyanser som formar problem, klientens självbild och vilja att bryta destruktiva beteendemönster.

6.1.3 Samverkan

Intervjupersonerna är enade om att behandling tar tid, av den orsaken att man inte tror på snabba lösningar, eftersom en normaliseringsprocess som pågått under lång tid är svår att upptäcka direkt. Genom att ta tid för behandling och kartlägga klientens uppdagade behov hjälper detta att vägleda klienten till rätt hjälp och instans. Intervjuperson 1, 2 och 3, som arbetar inom kommunal regi, beskriver nedan samverkan med andra aktörer i kommunerna för att hjälpa utsatta män till en bättre vardag.

Ja, det gör vi. Psykiatrin mest, vägledningscentrum, arbetsmarknadsenheten, Försäkringskassan, somatiska vården, arbetsgivare, ja och myndigheter.
(Intervjuperson 1)

...vi kämpar på jättemycket med där det är svårast, som psykiatrin, kuratorerna på hälsocentraler [...] så jag tänker att vi har ju massor med olika nätverksgrupper på chefsnivå och nedåt. (Intervjuperson 2)

Och det här om det är många andra saker som man behöver jobba med, då slussar vi vidare personer och då har vi en liten kanal in till vuxenpsykiatrin. Och det är socialtjänsten som äger verksamheten om man nu ska säga så, men det är ju mycket nära samverkan med vuxenpsykiatrin, för att vi har ju personal därifrån också. Och kvinnofrid har vi en halvtid och de som jobbar med utövare så är det tre som har fått uppdrag att ta emot utövare när de kommer. (Intervjuperson 3)

Intervjupersonerna beskriver i citaten ovan både vikten av samt hur mycket samverkan med diverse verksamheter och myndigheter som behövs för att kunna erbjuda en adekvat hjälp. Studentgruppen tolkar samtliga citat som att samverkan är en grundbult för att verksamheter inom socialt arbete ska kunna hjälpa så många klienter som möjligt utifrån deras unika situation. Samverkan tolkar studentgruppen som kombinerat handlingsutrymme av olika instanser, för att nyttja de professionellas kompetens till dess fulla potential. Ett samspel som skapas mellan olika aktörer kan begripliggöras med hjälp av professionell diskretion där verksamheterna nyttjar varandras kunskaper och professionella handlingsutrymme till det yttersta, med mål att erbjuda en så lämplig insats som möjligt till klienten. Samverkansplaner leder dessutom oftast rätt enligt intervjupersonerna. Dock lyfter Intervjuperson 4 att dessa

framgångskoncept av planer om att ha ett samarbete mellan organisationer ibland även kan mötas av motsatt utgång:

Jag trodde ju i min enfald här någon gång och snacka om att ha ett sådant här samverkansavtal. Då tänkte jag, jippi! Nu jävlar, här ska vi kunna diskutera en person, så att inte man, jag då, går och blir manipulerad och gör en björntjänst till dessa människor utan soc och mansjouren kan diskutera... men det blev precis tvärtom. (Intervjuperson 4)

Intervjuperson 4 uttrycker en tydlig vilja av att samarbeta och hjälpa klienterna, men att ett samarbete i teorin inte alltid är densamma i praktiken. Författarna av studien ser en tydlig prioritet hos de olika kommunala organisationerna till att samverka med olika aktörer och författarnas tolkning är att detta är ett framgångsrikt koncept majoriteten av tiden. Författarna tolkar citatet som ett bevis på att samverkan inte alltid funkar i praktiken, när ideella instanser ska samarbeta med kommunala. Detta eftersom den större kommunala verksamheten har en högre maktposition i form av ekonomiska medel, som resulterar i att samarbetet inte blir jämställt. Den mindre verksamheten får inte utrymme att agera på grund av den större verksamhetens vilja att kontrollera. Den mindre verksamheten fråntas därmed möjligheten att själv göra val, vilket begränsar den professionellas handlingsutrymme och möjlighet att ta beslut och agera utifrån sina klienters bästa utan godkännande av den större verksamheten.

6.1.4 Kunskapshöjande insatser

Vidareutbildning vid behov har enligt våra intervjupersoner förespråkats av första linjens chefer inom samtliga organisationer som intervjuats. Interna satsningar och prioriteringar förekommer enligt Intervjuperson 1, 2 och 3 kontinuerligt bland de anställda, med syfte att fördjupa de yrkesverksammas kunskap genom internutbildningar. Dessa utbildningar kombineras med den information som finns för utsatta klienter att ta del av används för att öka de utsattas kunskap inom ämnet, enligt Intervjuperson 1, 2 och 3:

...jag tänker att det kommer kontinuerligt. Det har ju inte varit så tydligt under covid, men annars så är det ganska... man är angelägen att åtminstone från vår närmaste chef att vi vidareutbildar oss. (Intervjuperson 1)

...alla utbildningar som jag då har bett om, har jag fått. Alltså och vi är jätte, jo alltså jag tänker att vi har en hög metodnivå skulle jag säga här. Alltså vi går på evidensbaserade metoder och vi har alla till stor del mycket utbildning... (Intervjuperson 2)

Så att jag tycker att vi både ger och vi får utbildning av som vi behöver, nu har vi ju gått ganska mycket så de är ju mindre att välja på helt enkelt. Vi ger också utbildning för att vi tänker att det är viktigt att sprida informationen och kunskapen. (Intervjuperson 3)

Av de tre citaten ovan beskrivs en positiv och förtroendeingivande inställning till kunskapshöjande av de professionella från ledningen inom verksamheterna. Det beskrivs även ett fokus och vilja att själva utbilda samt föra vidare den kunskap de professionella besitter till allmänheten. Enligt studentgruppen är en positiv aspekt av professionellas intern- och fortbildningar möjliggörandet för evidensbaserade nysatsningar inom fältet, och att det kan underlätta för våldsutsatta, oavsett kön, att söka hjälp. Kunskapshöjningen av professionella blir enligt studentgruppen essentiellt för att motverka de könsnormativa föreställningar som våldsutsatta män kan leva med. Med en utökad kunskapsbas kan den professionella på ett effektivare sätt nyttja sitt handlingsutrymme för att ge en så lämplig insats som möjligt till klienten. Den tidigare nämnda process med nyttjandet av en utökad kunskapsbas går att förstå med det teoretiska begreppet diskretion, som förklarar hur kombinationen av kunskap och handlingsutrymme resulterar i att den professionella kan agera utifrån vad hen anser vara det lämpligaste gentemot klienten (jfr. Lipsky, 1980; Evans, 2010).

6.1.5 Professionellt förhållningssätt till våldet och våldsnormer

Våld i nära relation är inte endast ett socialt problem för samhället, utan även ett ekonomiskt problem. Våld i nära relation kostar mycket pengar för samhället, vilket är varför staten nu satsar på att motverka våld i nära relationer. Intervjuperson 1 går in på vad kostnaderna innefattar och varför ett större ekonomiskt stöd behövs.

...och det är ju samma sak som med våldsutövare. Dem kostar ju väldigt mycket pengar för samhället, i form av sjukhus. Att de skickar sina partners till sjukhuset, eller att dem kan inte vara på jobbet för att de är blåslagna och sådär. (Intervjuperson 1)

...Men vi har faktiskt kö nu, och dem kommer via att dem hör talas om det. Eller att någon socialsekreterare tipsar, så det är ju magiskt. Jag hade aldrig trott att vi skulle få så många, eftersom det har så mycket med skam att göra. Så vi ligger lågt med att marknadsföra oss, för vi kommer inte att hinna ta så mycket mer. (Intervjuperson 1)

Intervjuperson 1 förtydligar att denna nysatsning på kort tid fått större klientel än förväntat, vilket har resulterat i en kö. Den förvånansvärt stora klientel som förekommit tolkar författarna av studien som ett bevis på att det finns ett stort mörkertal gällande området mäns utsatthet, som till viss del grundar sig i brist på information. Anledningen till att verksamheten inte var förberedd på att hantera så många var med tanke på skammen som följer med att söka hjälp. Dessa känslor går att förstå med hjälp av det förminskade offret (jfr. Weiss, 2010), som förklarar hur våldsutsatta män misslyckas att leva upp till maskulina normer, som sedan resulterar i en känsla av skam, förnedrande och förminskande.

Det kommer därför att bli av vikt att utvärdera nysatsningen för att man ska framöver kunna avsätta rätt mängd arbetspersonal för nysatsningen, berättar Intervjuperson 1. Arbetet med dessa klienter kommer ske inom ramarna angivna av socialnämnden. Innanför dessa ramar finns det ett stort handlingsutrymme som tillåter en mer skraddarsydd behandling till varje

Kommenterad [FN12]: En smaksak, men bättre att presentera citaten med "intervjuperson 1", fet stil. Följt av kolon. Och sen kommer citaten. Mest vedertagen stil.

individ. Arbetet inkluderar ett eftervårdsprogram för att kontrollera att klienten vidmakthåller sina förändrade beteendemönster, förklarar Intervjuperson 1. Detta tillvägagångssätt tolkar författarna som en potentiell lösning gällande insatser för utsatta män. Om män kan få en skraddarsydd behandling utifrån sina unika behov finns det en chans att fler män vågar söka hjälp.

6.2 Våldets innebörd och former

Alla har olika definitioner av vad våld är för något, oavsett om man lever i det som Intervjuperson 1 kallar för knarkarvärlden eller ett Svensson-liv. Det finns alltid ett syfte med våldet, och i en parrelation handlar våldet främst om makt och vanmakt. Oftast vill man något med våldet, om man skiljer på sadistiskt våld och vanmakts våld anser Intervjuperson 1 att majoriteten av våld i partnerskap handlar om vanmakt. Det finns många olika former av våld. Vilket beskrivs av Intervjuperson 1 som följande:

...vanligt, så är det väl psykiskt-, fysiskt-, latent-, materiellt- och ekonomiskt våld. Sen vet vi ju inte hur många som faktiskt också blir utsatta för sexuellt våld. Det är ju ett mörkertal, men när jag jobbar med våld, så jobbar jag med alla dem här sakerna. (Intervjuperson 1)

Intervjuperson 1 förklarade att anledningen till att man vanligtvis inte räknar med sexuellt våld när det kommer till utsatta män, är eftersom det finns ett stort mörkertal och en skam att anmäla det sexuella våldet som man. Detta påstående bekräftas av Intervjuperson 4 som arbetar på en annan verksamhet. Det är minst troligt att söka hjälp när det gäller utsatthet för psykiskt- och sexuellt våld, samt mest troligt att söka hjälp vid förekommande av fysiskt våld, förklarar Intervjuperson 4. Studentgruppens tolkning är att skam präglar alla former av våldsutsatthet när det kommer till män, samt att våldet främst handlar om vanmakt. Den röda tråden studentgruppen finner i detta spektrum är att formen av våld har en direkt påverkan på hur troligt det är för män att söka hjälp för sin utsatthet. Den tolkning studentgruppen gör går att förstå med den så kallade hegemoniska maskuliniteten, som handlar om normer för hur män skall ha en dominant position och kvinnor en underordnad (jfr. Schippers, 2007; Durfee, 2011). Denna utsatthet går emot normer för hegemonisk maskulinitet, vilket kan vara en bidragande faktor till den skam utsatta män känner.

Den vanligaste typen av våld för individer som lever med missbruk är psykiskt våld, förklarar Intervjuperson 1. Det går inte att bli kvitt våldet efter en session. Våldet normaliseras och blir en del av den vardagliga strukturen och för att ändra strukturer behövs tid. Intervjuperson 1 uttrycker normaliseringen som följande:

Så tänker jag att dem som blir utsatta för våld också kan tänka att det här är priset man får betala. (Intervjuperson 1)

Citatet beskriver hur personer som blir utsatta för våld kan hamna i tankefällor som får dem att tro att de förtjänar att vara utsatt. Författarna tolkar citatet som ett konkret exempel att utsattheten gör att man känner en skam och skuld, vilket resulterar i att man själv anser att man förtjänar att vara utsatt. Det behövs därför tid att ändra strukturer som formats under tid som våldet varit aktivt. Författarnas slutsats är att hjälpsökande processen försvåras eftersom skam och skuld är primära drifter till att inte söka hjälp, samt att känslan av att våldet tillhör vardagen gör att man inte inser sin egen utsatthet. Författarnas tolkning går att förstå med det maktlösa offret (jfr. Weiss, 2010), som handlar om hur männen har förväntningar och normer som inte lämnar utrymme för dem att vara utsatta utan att äventyra sin roll som man. När män inte når upp till dessa förväntningar och normer resulterar det i en känsla av skam och skuld.

6.2.1 Utsatthet för våld

Det är ingen hemlighet att kvinnor blir utsatta för våld i många olika former, och studentgruppen vet mycket om hur kvinnors utsatthet tenderar att se ut. Den andra sidan av utsatthetens mynt är dock inte lika tydlig, då stora kunskapsluckor råder när det kommer till mäns utsatthet.

Jag tror att killar blir utsatta för mycket mer våld än vad vi tänker. Jag tänker att i knarkvärlden så blir tjejer sexuellt utsatta för våld, men vi tänker inte på hur mycket våld killarna blir utsatta för. Det tänker jag är en skillnad. (Intervjuperson 1)

Detta stora mörkertal anser Intervjuperson 1 är en skillnad mellan mäns och kvinnors utsatthet. Studengruppens tolkning av detta är att det finns ett stort mörkertal kring mäns utsatthet på grund av en del bakomliggande faktorer. Dels att män inte vill acceptera sin utsatthet, dels att de inte förstår sin utsatthet. Studengruppens tolkning gällande bristfällande acceptans av sin utsatthet går att förstå med hjälp av det avslöjade offret, vilket innefattar att våldsutsatta män lever i ständig skam och rädsla över att de ska tappa sin manlighet och framhävas som omanlig på grund av deras utsatthet (jfr. Weiss, 2010). Den rädsla och skam som präglar våldsutsatta män resulterar därmed i att männen inte vill acceptera sin utsatthet. Studentgruppen anser även att männens bristfällande acceptans går att förstå med begreppet hegemonisk maskulinitet (jfr. Schippers, 2007; Durfee, 2011). Män som omedvetet lever efter denna norm om vad maskulinitet innebär och vilka stereotypiska egenskaper en man bör ha, kommer inte inse att de lever i en utsatthet. Detta då deras utgångspunkt är att de bör vara överordnad en kvinna.

Det är vanligt för män att bli kontrollerade med hjälp av psykiskt våld, berättar Intervjuperson 2. Denna kontrollerande maktutövning förklarar Intervjuperson 2 som en eskalerande process, där det ofta börjar med små gester, gliringar och kommentarer. Eskaleringen kan snabbt ta formen av svartsjuka som sedan får en kontrollerande makt över sin partner, förklarar Intervjuperson 3.

Jag tänker en varningssignal speciellt också med unga när vi är med kärleken är fri på gymnasiet så säger man ju att det är så romantiskt när dem är svartsjuka, och

svartsjuka är en varningssignal. För svartsjuka är inte romantiskt utan de är ju första steget till att ha en kontroll på en annan person. (Intervjuperson 3)

Citatet beskriver hur tidiga varningssignaler kan missuppfattas som något positivt, vilket sedan kan leda till konsekvenser på sikt. Enligt Intervjuperson 3 är denna form av kontroll svår att motverka genom att följa nuvarande mallar av standardiserad art. Man behöver istället se till klientens egen livssituation och arbeta därefter för att luckra upp problematiken och identifiera problemets essens. För att lyckas med detta så måste de utsatta männen söka hjälp. Författarna tolkar detta som att varningssignaler i partnerrelationer kan ta sig i uttryck väldigt tidigt i relationen, i små former. Eftersom varningssignalerna börjar i små former hinner normaliseringsprocessen starta, vilket gör att den utsatte inte märker eskaleringen. Denna normaliseringsprocess anser författarna blir ett tydligt hinder för hjälpsökande som vill ta sig ur våldet. Författarna gör även tolkningen att män inte inser sin utsatthet för än det är för sent, vilket bidrar till en ökad känsla av skam. Detta gör att män inte söker hjälp och det resulterar i att dessa män klassificeras i det Weiss (2010) kallar det avslöjade offret. Begreppet handlar om hur män besitter en rädsla att bli avslöjad som en utsatt man, då de tror sig bli framhävda som omanliga om deras utsatthet skulle bli känt.

Intervjuperson 2 beskriver att utsattheten för psykiskt våld kan te sig på många olika sätt, och det är inte ovanligt att det psykiska våldet är en kombination av våldsformer. Det finns många komplexa våldssituationer som kan uppstå inom parrelationer, som exemplifieras av Intervjuperson 2.

Jag hör män berätta kring hur de har levt i sina relationer, hur de har sett ut och sådär. Då är det ju mest psykiskt våld och så fysiskt våld mot sig själva, alltså att kvinnorna gör det, partnern gör det. Med att jag inte slår dig utan jag slår mig själv och du ska ju sluta upp med det du gör och ändra dig, så slutar jag slå mig. Alltså de blir ju typ fysiskt våld iallafall. (Intervjuperson 2)

Citatet av Intervjuperson 2 förklarar hur kvinnan med hjälp av självskadebeteenden kan utöva kontroll över mannen och att denna kontroll är en kombination av psykiskt- och fysiskt våld. Studentgruppen tolkar denna form av våldsutövning som maktövergrepp där kvinnan försöker kontrollera mannens handlingar. Mäns situation i denna form av utsatthet kan förstås med hjälp av det avslöjade offret (jfr. Weiss, 2010). Detta eftersom en man som lever under dessa förhållanden inte kan uppnå tidigare nämnda hegemoniskt maskulina normer. Kvinnan anammar de könsnormer som kontroll, dominans, kraft och självbestämmande, vilket resulterar i att mannen fråntas möjligheten att uppnå normer för maskulinitet. Därmed lever männen med en konstant rädsla att bli avslöjad som våldsutsatt. Studentgruppen tolkar det som att skam är en känsla som präglar dessa utsatta mäns vardag då deras rädsla av att framhävas som omanlig tar över deras liv.

Faktorer som kan hindra män att söka hjälp idag anser Intervjuperson 2 ligger mycket i vårt samhällsnormativa tankesätt kring män.

Kommenterad [FN13]:

“Vem är jag då om jag blir utsatt för våld av min partner, vad är jag för karl?” (Intervjuperson 2)

Intervjuperson 2 ger detta exempel på en stigmatisering som kan förstora normer kring hur män ska vara. Studentgruppen förstår citatet som att män upplever att de misslyckas med sin roll som man. Dessa tankefällor är något som studentgruppen tolkar som förekommande för utsatta män när de har tankar om att söka hjälp. Intervjuperson 2 berättar om en incident på sin arbetsplats där en manlig klient blev utsatt för psykiskt våld.

...Det har vi också prata om i arbetsgruppen; alltså de var synd, varför fattade vi inte... Män kan ju inte bli utsatta ungefär, de är väl någon idé man har då vet du, och det är ju dåligt, jättejättedåligt. Vi vet ju också att det inte är så, men det är ändå svårt att bryta in normen. (Intervjuperson 2)

Ovan beskrivs det av Intervjuperson 2 att situationen till en början inte upptäcktes av hans arbetsgrupp att denna man levde under utsatta förhållanden, men i efterhand förstod de inte hur de inte upptäckt detta tidigare. Författarna drar tolkningen att upptäckten dröjdes på grund av att klienten var en man. Författarna fortsätter med att tolka detta som ett praktexempel på hur dessa maskulina normer påverkar inte bara de utsatta, utan även yrkesverksamma vid bedömning av utsatthet. Dessa händelser går att förstå med det maktlösa offret (jfr. Weiss, 2010). Enligt det begreppet tillåter inte förväntningarna och normerna männen att vara utsatta och samtidigt förbli män. De förväntningar och normer som genomsyrar maskulinitet påverkade de yrkesverksammas inblick på mannens situation vilket resulterade i att hans utsatthet förblev obemärkt under en lång tid.

6.2.2 Kunskapslucka

Trots en ökad medvetenhet om våld i nära relation verkar det förekomma en osäkerhet gällande mäns utsatthet, där de inte vet om de blivit utsatta för våld eller inte. Detta går att koppla till att det finns bristfällig information till allmänheten gällande mäns utsatthet. Intervjuperson 3 förklarar denna kunskapslucka på följande sätt:

En del kan ju som känna att: Ja, men jag vet inte vad jag har varit utsatt för men jag mår väldigt dåligt i min relation, och vi bråkar väldigt mycket. [...] Det som är svårare för män som är våldsutsatta är att inse att det här kanske är våld. (Intervjuperson 3)

Intervjuperson 3 konstaterar att männen aldrig tänkt att deras upplevelser är våldsrelaterade, samt att de kan besitta kunskapen om sin utsatthet men inte dess ursprung, utan kan endast identifiera att de mår dåligt. Studentgruppen tolkar svårigheten med att identifiera utsatthetens ursprung som ett direkt resultat av normaliseringsprocessen, som påverkar offrets förståelse för sin utsatthet. Studentgruppens tolkning angående att det är svårare för män att inse att deras utsatthet är våldsrelaterad, handlar om bristande kunskap om mäns utsatthet för våld. Denna bristande förståelse om vad våld är och vem som kan vara utsatt kan förstås med hjälp av hegemonisk maskulinitet (jfr. Schippers, 2007; Durfee, 2011). Inom det begreppet beskrivs normer som exempelvis fysisk styrka, kraft, och kontroll som stereotypiska

egenskaper en man bör ha. Detta resulterar i att männen varken upplever sig hotade gentemot sin förövare, eller anser sin utsatthet som våldsrelaterad.

Intervjuperson 3 exemplifierar denna hegemoniska aspekt med att förklara att en kvinna hade kunnat stå och slå på en man och han hade inte tyckt att han blivit fysiskt slagen.

Intervjuperson 3 fortsätter berätta om att när man väl börjar diskutera våld med utsatta män, våldets diverse former och variationer, tenderar klienter att komma till insikt om att de är utsatta för mer våld än vad de trott, och det garnnystan av våld som finns i relationen börjar sakta men säkert att luckras upp och tydliggöras. Studentgruppen anser att detta är varför normaliserat våld är farligt och varför det finns så många individer som är fast i det. Man är uppslukad av det innan man vet om att man är utsatt och då kan det upplevas vara för sent att söka hjälp.

Det råder även en bristfällig förståelse för mäns utsatthet i dagens samhälle som resulterar i att yrkesverksamma har problem med att identifiera utsatta män. Intervjuperson 2 och 4 förklarar denna bristfällande förståelse på följande sätt.

Det är många män som blir utsatta, som säger att man blivit utsatt, som bemöts med attityder som att nej men det var väl inte så farligt och någon smäll får man väl ta etc. Männen togs inte på allvar, till och med när de var och anmälde till polisen. (Intervjuperson 4)

Hade han varit en kvinna, så hade vi ju räknat ut det fortare. (Intervjuperson 2)

I citaten ovan beskrivs hur män som blivit utsatta bemöts med förminskande av händelsen och hur deras våldsutsatthet inte tas på allvar, samt hur det finns en skillnad mellan kvinnor och män i rollen som utsatt. Författarna tolkar citaten ovan som att det råder en bristfällande kunskap i dagens samhälle när det kommer till mäns utsatthet. Författarnas tolkning av det som Intervjuperson 4 förklarar ovan, är att flertalet verksamheter präglas av maskulina normer som dikterar hur män ska vara, vilket resulterar i att män inte passar in i rollen som utsatt (jfr. Weiss, 2010). Det maktlösa offret fångar upp båda intervjupersonernas citat väl med att förklara hur män är knutna till maskulina förväntningar och normer som inte tillåter dem att vara utsatta och samtidigt behålla rollen som man. Författarna tolkar detta som att dessa förväntningar inte endast kretsar kring offer, utan även verksamheter vars syfte är att hjälpa utsatta personer. Intervjuperson 2 tydliggör detta kunskapsvakuum i sitt citat gällande kön, och poängterar att klienten behövde leva i sin utsatthet längre på grund av att det var en man. Författarna tolkar det som att professionella har en bristfällande kunskap gällande mäns utsatthet, som leder till att våldsutsatta män bemöts med attityder som bygger på föreställningar och fördomar om vem som kan vara ett offer för våld i nära relation. Studentgruppen ser en korrelation att denna bristande kunskap som råder på den professionella nivån kan förklaras med en bristande kunskap från högre instanser. Författarna anser att det därmed blir fel någonstans i kunskapsluckan för att bistå våldsutsatta män. Den bristfällande kunskapen som identifierats ovan går att kontextualisera med det maktlösa offret

(jfr. Weiss, 2010). De professionellas kunskap präglas av de normer och förväntningar som det maktlösa offret berör.

6.3 Könsnormer

Enligt samtliga av våra intervjupersoner handlar mäns utsatthet för våld i nära relation, samt den stora problematiken med att bistå dessa män i mångt och mycket om de samhällsnormer som inte tillåter män att vara utsatta och sårbara samt att den generella synen på män som burdusa, starka och dominanta. Samtidigt som kvinnor förväntas vara undergivna och inställsamma, och att kvinnor normativt sett är offer för våld och inte förövare.

6.3.1 Samhällsnormativ nivå

Det finns en samhällsnormativ barriär gällande mäns utsatthet för våld i nära relation. Denna barriär bidrar till det Intervjuperson 1 påstår om att *“våld mot kvinnor tas på mer allvar än våld mot män”*, och män som utsätts för våld väljer att inte söka hjälp på grund av skam. Detta med tron att *“riktiga män blir inte slagna”*.

Jag tror inte att någon man vill berätta om att han kanske har blivit misshandlad av sin tjej... Om det är så, eller sin pojkvän, eller partner. En kille som gick här som var homosexuell, som hade i en tidigare kommun som han var bosatt i, sökt för att han blev utsatt för väldigt mycket våld av sin partner och fick INTE det gehör som han borde ha fått. (Intervjuperson 1)

Citatet ovan beskriver hur den normativa synen på män hämmar deras förmåga att söka hjälp för sin utsatthet. Män vill inte prata om sin utsatthet, och när de väl gör det lyssnar inte samhället, menar Intervjuperson 1. Denna normativa könssyn tolkar studentgruppen som en faktor på samhällsnivå som förhindrar män att få den hjälp de behöver i sin utsatthet. Denna könssyn på samhällsnivå bidrar till en helt ny förståelse för det maktlösa offret (jfr. Weiss, 2010), som handlar om hur förväntningar och normer på maskulinitet inte tillåter män att vara utsatta. Studentgruppen tolkar denna empiri som att det inte endast är offret som känner sig maktlös inför maskulina förväntningar och normer, utan samhället tillåter inte heller offret att vara utsatt och samtidigt förbli man. Studentgruppen anser att dessa maskulina förväntningar på samhällsnivå förhindrar möjligheten att uppfatta män som utsatta.

Ytterligare en aspekt som lyfts fram i berättelserna är möjligheten till stöd. Faktorer som författarna anser har en negativ påverkan när det kommer till en mans förmåga att söka hjälp är de könssnormer som råder, även om verksamheter medvetet förhåller sig till individen och inte könet. Intervjuperson 3 förklarar att det finns en väl utarbetad kvinnojour medan en mansjour inte finns på samma sätt. En annan negativt påverkande faktor kan härröras till biologiska och individuella aspekter av hur man upplever fysiskt våld som offer.

...mitt budskap är i allafall att jag inte tänker att det är så stor skillnad för är man utsatt för våld, så får våldet samma effekt. Våldets mekanismer ger samma resultat,

man krymper som människa, man begränsar sig som i sin egen utveckling, som person, och man anpassar sig efter den som styr och ställer. (Intervjuperson 3)

Intervjuperson 3 beskriver vad hen uppfattar som våldets kärna, som oavsett kön påverkar sökandet efter hjälp. Författarna tolkar våldets mekanismer som att de psykiska konsekvenserna av att leva i utsatthet är densamma oavsett kön, och de anser att man inte borde göra en distinkt skillnad mellan könen när det kommer till behandling av våld i nära relation, våld som våld. Våldets mekanismer går att förstå med hjälp av det förminskade offret (jfr. Weiss, 2010). Dessa mekanismer har samma konsekvenser som det teoretiska begreppet, det vill säga förminskande och förnedrande. Denna känsla bidrar till en ökad känsla av skam för offret, som gör att de inte söker hjälp utan i stället anpassar sig efter förövaren.

Intervjuperson 4 har varit med om fall där kvinnor falskt anklagat sin manliga partner för våld och/eller sexuella övergrepp som männen döms för. Denna könsrolls fördelning är så pass djupt ingrodd i samhället att det även förekommit händelser där våldsutsatta män aktivt sökt hjälp, men att de antingen inte blir tagna på allvar, eller blir arresterade när de försöker anmäla sin partner

...och kvinnan hade väl sagt anklagat honom för någonting, vissa fall så var ju polisen redan inkopplad och så att de är män som kände att det här har inte jag gjort. Det här är ju fablernas värld, utan det här är ju påhittat, de här är ju, kan de vara sant? De är ju jag som har blivit slagen, och så ska jag bli anklagad för att jag har varit våldsam. (Intervjuperson 4).

Intervjuperson 4 förklarar att det förekom fall där männen som blev dömda var oskyldiga för de anklagade brotten, men polismyndigheten tog kvinnans ord som sanning tills motsatsen kunde bevisas. Studentgruppen tolkar detta citat som att det skapas en form av likgiltighet bland män, det vill säga att det inte spelar någon roll vad de utsatta männen säger, när en kvinna väl har anklagat honom är det otroligt svårt att bevisa sin oskuld. Detta går att förstå med hjälp av teorin om hegemonisk maskulinitet. Stereotypiska egenskaper som dominans över kvinnor, fysiskt styrka, kraft och kontroll, är begrepp som präglar den hegemoniska maskuliniteten (jfr. Schippers, 2007; Durfee, 2011). Dessa egenskaper tolkar studentgruppen som acceptabelt i samhället inom denna kontext då det skulle förklara myndigheternas villighet att automatiskt ta kvinnans parti inom ärenden gällande våld i nära relation. Det var ett väldigt förekommande samtalsämne på Intervjuperson 4's verksamhet att deras klienter inte ansåg att Socialtjänsten erbjöd någon hjälp till utsatta män i praktiken. Klienterna upplevde att socialarbetarna endast lyssnade och höll med kvinnan vid samtal.

6.3.2 Professionell nivå

En stor del av arbetet för de professionella är att avgöra hur och vilka nyanser av utsatthet klienten var offer för. Dessa nyanser kan alla härledas till en och samma gemensamma

nämnare; normer. Samhällsnormer gällande könsroller samt strukturella normer gällande utsatthet och våld i nära relation.

Män är starka, kvinnor gråter. Det är ju av tradition som uttrycket är myntat. Män är starka och kvinnor gråter. Det innebär ju att en man kan ju inte komma i det här läget för han är ju stark. Jag skulle tro traditionsmässigt ligger det på det planet, vi män pratar ju inte med varandra. (Intervjuperson 4)

Författarna tolkar citatet som att självbilden och samhällsbilden av vad en man är och ska vara krockar med verkligheten när man som man blir utsatt för våld i nära relation. Denna krock går att förstå med det maktlösa offret (jfr. Weiss, 2010). De förväntningar och normer som präglar män i sina liv gör att det inte finns utrymme för dem att vara utsatta utan att riskera att äventyra sin roll som man. Författarna anser att denna krock sker på grund av att samhället utgår från dessa förväntningar och normer vilket gör att man resonerar likt det Intervjuperson 4 beskriver, att en man inte kan komma i läget som utsatt.

Intervjuperson 2 exemplifierar den tidigare nämnda krocken mellan verklighet och samhällsbild av vad en man är och ska vara med att berätta hur en man levde isolerat och under en kvinnas kontrollbehov under lång tid innan det uppdagades:

Hade han varit en kvinna, så hade vi ju räknat ut de fortare. (Intervjuperson 2)

Citatet ovan förklarar att Intervjuperson 2's arbetsgrupp med yrkesverksamma missat att fånga upp tidiga varningssignaler och riskfaktorer som tydde på utsatthet, av en manlig klient. Ingenting gjordes under en lång tid på grund av att mannen inte passade in i offerrollen, ur ett professionellt perspektiv. Studentgruppen tolkar denna situation som ett ytterligare exempel på en krock mellan normer och verkligheten. Denna situation går att förklara på samma sätt, med det maktlösa offret (jfr. Weiss, 2010). Förväntningar och normer gör att man som yrkesverksam missar att se mannen som ett offer, och deras utsatthet riskerar därmed att förbli densamma under en lång tid. Intervjuperson 2 beskriver även hur olika behandlingar för utsatta individer baserat på deras kön.

Försöker vi resonera längre med kvinnor, in absurdum, och åt det hållet, om män tänker vi att de inte kan någonting. (Intervjuperson 2)

Studentgruppen anser därför att det är viktigt som professionell att ha i åtanke att: Våld i nära relationer kan ske vart som helst, geografiska och demografiska faktorer är irrelevanta. Man bör därför bredda förståelsen för vem som är ett rimligt offer.

6.3.3 Individnivå

Samtliga av våra intervjupersoner är enade om att skam och skuld är de primära drivkrafterna som hämmar män att söka hjälp för våld utsatthet. Skammen härstammar från att man blivit våldförd av sin partner, vilket bryter den normativa synen på offer- och förövarskap. Skulden kommer från en del av den internalisering av våldet som sker inom normaliseringsprocessen.

Enligt Intervjuperson 1 är rädslan att bli avslöjad som offer stigmatiserat och ett av de största hinder som stoppar våldsutsatta män att söka hjälp i dagens samhälle. Dessa könsnormer involverar i stället att män utför övergrepp mot kvinnor, inte faller offer för dem. Studentgruppen anser att män som lever med utsatthet för våld i nära relation riskerar att bli överkörda av instanser som finns till för att skydda dem.

Jag har flera gånger varit med om att mannen som ringt på hjälp blivit häktad och arresterad. Denna syn på våld och vem som har brukat det, fungerar inte. Jag tycker synd om alla män som idag ringer efter hjälp och inte har någonstans att ta vägen... Det är ju jag som blivit slagen och så ska jag bli anklagad för att vara våldsam. Det är sådana män som kommit till oss, hur tokigt det än är så är det en del av dessa som fått straff. De har ansetts vara skyldiga och i vissa fall kan det stämma men i vissa fall inte... Så det här med våld i hemmet, är för mig precis lika, men bedöms olika. Det sexuella våldet däremot är ju mer frekvent att män gör sig skyldig till. Men det finns kvinnor som gör sig skyldig till sexuella övergrepp, men vem tror på det? Systemet är som så att om kvinnan har sagt någonting, och vidhåller det, så är det väldigt svårt att motbevisa det som man. Åtminstone under den tid som jag jobbat. (Intervjuperson 4)

Citatet förklarar hur marginalisering av manlig utsatthet har normaliserats på strukturell nivå. Män som söker hjälp blir avvissade och misstrodda. Intervjuperson 4 förklarar hur män som lever i en utsatt relation inte blir tagna på allvar i deras försök att söka hjälp, medan deras våldsutövande partner genast får gehör som leder till rättsliga processer och repressalier. Studentgruppen tolkar detta som att det trots en ökad medvetenhet om våld i nära relation verkar förekomma en osäkerhet gällande mäns utsatthet, där samhället inte vet om männen blivit utsatta för våld eller inte. Detta kopplar studentgruppen till att det finns bristfällig information gällande mäns utsatthet. Men det går även att koppla till en bristfällig förståelse för männen. Den bristfälliga förståelse studentgruppen identifierat går att förstå med teorin om det maktlösa offret (jfr. Weiss, 2010). Eftersom maskulinitetsnormerna som präglar mäns liv inte inkluderar utsatthet, resulterar det i att samhället har en bristfällande kunskap om vad mäns utsatthet innebär. Den strukturella barriär som diskuterades tidigare i resultatet anser studentgruppen blir tydlig här, då oskyldiga män blivit häktade eftersom det är lättare att identifiera dem som våldsutövare än våldsoffer.

6.3.4 Strukturell lösning

Det finns även vägar ut ur våldet, och det börjar på strukturell nivå. Intervjuperson 1 berättar att det genomförs regionala och nationella satsningar för att få bukt med våld i nära relation. Med en ny professionell inställning för att arbeta mot en förändring i samhällets syn på fenomenet, som fler män än väntat ansöker till. Vilket är både positivt och negativt, eftersom hjälp finns men resurser för att hantera mängden män som söker hjälp inte finns i nuläget.

Intervjuperson 3 berättar om positiva faktorer till att fler individer söker hjälp för våldsutsatthet samt att våld är ett vanligt diskussionsämne i media och politiken. Även om det mestadels är riktat mot kvinnors utsatthet. Intervjuperson 3 anser att med uppdaterad och

relevant lagstiftning kring våld lyfts vikten av att upprätthålla organisationer som arbetar med våld och breddar deras fokus på utsatta individer.

...den lagstiftningen som kommit från regeringen är ju otroligt viktig för att kunna bedriva ett sådant här arbete. (Intervjuperson 3)

Citatet förklarar hur det sociala arbetet är uppbyggt och arbetar utifrån lagstiftning. Författarnas uppfattning är att det krävs politiska beslut för att motverka den strukturella marginalisering mot utsatta män som finns idag. Beslut som vidimerar män som trovärdiga offer för våld i nära relation. Författarna tolkar detta som att det behövs ett politiskt ställningstagande som för samman utsatta grupper i stället för att bidra till ökad segregering och vidare generalisering av utsatthet beroende på kön. Detta anser studentgruppen behövs för att processen mot strukturell marginalisering mot utsatta män ska kunna ta fart. En utsatt man bör likväl som en utsatt kvinna i stället ses som utsatta personer i stället för att värderas och behandlas olika beroende på deras kön, anser författarna. Anledningen till att studentgruppen anser att ett politiskt ställningstagande är nödvändigt för att motverka detta, är för att kunna motarbeta de maskulinitetsnormer som teorin om hegemonisk maskulinitet (jfr. Schippers, 2007; Durfee, 2011) tar upp. Dessa normer är aktiva på alla hierarkiska plan i dagens samhälle och det krävs handlingar högst upp i kedjan för att skapa förändring.

Intervjuperson 4 menar att politiska insatser är enda möjligheten och lösningen för att förebyggande och preventiva arbetsenheter och satsningar ska kunna erhålla ekonomiska medel. Hen uttrycker sig på följande sätt för att förklara sina ståndpunkter.

Vi behöver få regeringen och ändra mäns våld mot kvinnor till att gälla våldet i hemmet. Alltså så att säga att mannen och kvinnan är lika delaktiga, alltså man jobbar åt bägge håll. Att man har en handlingsplan, som gör att män som söker hjälp för att de har blivit utsatta, dem ska få det stödet hos någon, förslagsvis en mansjour. För att detta ska kunna bli verkligt så tror jag att staten ska vara involverad. Så att det finns en ekonomisk möjlighet, det vill säga att föreningen har folk anställda som frivillig institution. Inte som statlig verksamhet. Det innebär att man arbetar efter vissa stadgar enligt den föreningen. (Intervjuperson 4)

I detta citat ges ett förslag till lösning för att få bukt med mäns våld mot kvinnor till att definiera problemets essens som våld i hemmet. Detta för att det behöver arbetas med våldets kärna och att det kan vara dubbelsidigt för att kunna ge utsatta personer som söker hjälp och att det finns utarbetade strategier till detta i form av olika verksamheter. En viktig faktor för att detta ska bli möjligt är att det från staten också genomförs ekonomiska satsningar så att detta blir genomförbart.

Arbetet för mäns våld mot kvinnor anser författarna är ett viktigt arbete, som självfallet bör fortsätta. Problemet författarna identifierat är när man specificerar en grupp som ständiga förövare och en grupp som konstanta offer. Studentgruppen tolkar detta som att problemet skapar ett motstånd för de individer som faller utanför dessa förutbestämda roller. Denna problematik anser studentgruppen har en direkt koppling till de normer som hegemonisk maskulinitet tar upp (jfr. Schippers, 2007; Durfee 2011). Vilket dikterar att män skall vara dominanta kvinnor och ska agera med kontroll och självbestämmande. Män som grupp kan

inte definieras som offer då de redan är definierade som dominanta av samhället, därmed får männen en permanent roll som förövare inom ämnet våld i nära relation.

7. Diskussion

Studentgruppen har under arbetets gång intervjuat yrkesverksamma som på ett eller annat sätt arbetar eller har arbetat med våld i nära relation. Mellan majoriteten av dessa finns det en gemensam nämnare: mäns utsatthet har inte varit det primära målet för den verksamhet de arbetar inom, trots att förståelsen och vetskapen finns om att problemet är högst aktuellt. Detta korrelerar även med tidigare forskning av George (1994) som har påvisat att manlig utsatthet för våld i nära relation både existerar och har varit ett vedertaget problem sedan 1970-talet, men sedan dess har få insatser genomförts för att åtgärda detta.

Det studentgruppen har kommit fram till i denna studie är att det finns en tydlig koppling mellan arbetet med mäns utsatthet för våld i nära relation och samhällsnormativa strukturer. Dessa strukturer kan gå under många benämningar och definitioner exempelvis: könsparadigmet (Dutton & Nicholls, 2005), könsparadox (Durfee, 2011) eller västerländsk maskulinitet (Möller-Leimkühler, 2002). Gemensamt mellan dessa är att den samhällsnormativa synen på vad en man är och bör vara präglas av rigida föreställningar om maskulinitet som inte är applicerbara till det moderna samhället, särskilt inte i relation till mäns utsatthet. Studentgruppen har påträffat professionella som exemplifierar denna normativa struktur samt beskriver vilken inverkan den kan ha både för den utsatta mannen och för de professionella i deras bedömningar. Ett tydligt exempel som författarna av studien återkommit till är hur en man som levde i en utsatt situation under en längre tid där hans problematik inte kunde synliggöras förrän långt senare, där de yrkesverksamma kom till insikten att om han varit en kvinna hade problemet upptäckts tidigare. Detta visar en normativ struktur där de yrkesverksamma hämmades i sitt arbete för att de inte såg en man som ett reellt offer för våld, trots att de varningssignaler som de söker hos kvinnor fanns där.

Studiens empiri påvisar att mäns utsatthet inte tas på allvar i samma utsträckning som kvinnors utsatthet. Vilket styrks av och visas i tidigare forskning på olika sätt exempelvis hur män tas inte på allvar när de anmäler utsatthet för våld till polisen (Drijber et al., 2012) och män som anmäler sin utsatthet beskylls mer än kvinnor om de konsumerat alkohol (Stewart & Maddren, 1997). Vidare exempel på tidigare forskning som belyser samma sak är hur socialarbetare fokuserar på i vilken utsträckning män betett sig provokativt (Kullberg et al., 2015), hur mäns våldsutsatthet inte är lika utforskat som kvinnors utsatthet för våld (Muller et al., 2009) samt att det finns få informationsnät och institutioner som arbetar mot mäns våldsutsatthet (Wormann et al., 2021). Studentgruppen identifierade en samhällsstrukturell barriär av olika faktorer mot hjälpsökande män som hindrar dem att få de insatser de både behöver och har rätt till. Denna barriär har blivit stark och tydlig på grund av att män blivit tilldelad rollen som förövare, och kvinnan som offer. Empirin antyder att denna rollfördelning accepterats och implementerats som norm i samhället, vilket gör det svårt för yrkesverksamma att identifiera utsatta män, samt att det är svårt för utsatta män att söka hjälp då de inte tas på allvar eller förstår sin egen utsatthet. Denna del av empirin förstärks av det

Kommenterad [FN14]:

Carlsson et al. (2010) tar upp gällande hur män som brottsoffer inte har någonstans att ta vägen på grund av bristande verksamheter som är nischade till utsatta män.

För den professionella kan arbetet limiteras av ett bristande handlingsutrymme. Studentgruppens resonemang kring handlingsutrymme är att det endast hjälper i rätt händer då det kräver en bred kunskap inom verksamhetsområdet, för att kunna nyttja friheten som kommer med handlingsutrymme på ett så rimligt sätt som möjligt. Vilket går i linje med det som Lipsky (1980) och Evans (2010) fastställer gällande diskretion. Det vill säga hur kunskap om den professionella rollen kombinerat med kunskap om ämnet möjliggör en frihet som ger handlingsutrymme. För att sedan anpassa och individualisera behandlingen efter klientens behov. Med andra ord är man medveten om de ramar som följer med professionsrollen och är väl insatt i ämnet man valt att nischa in sig på. Studentgruppen delar samtliga respondenters uppfattning kring handlingsutrymmet samt hur det bör användas i praktiken. Handlingsutrymme som tema i empirin har präglats av den kunskapslucka som medföljer mäns utsatthet för våld i nära relation. Muller et al. (2009) förklarar hur mannen skuldbeläggs inom våld i nära relation. Det spelar alltså ingen roll hur stort handlingsutrymme den yrkesverksamma besitter då normativa strukturer är formad till kvinnans favör inom detta område. Denna skuld placeras inom ramen för den patriarkala och mansdominerade samhällsnorm som råder i dagens samhälle. Att enbart ta könsmaktstrukturer i beaktning resulterar i att vikten av andra sociala faktorer minimeras och bagatelliseras. Dessa sociala faktorer kan ha en direkt påverkan till om man löper en större risk till att bli slagen eller välja att slå, oberoende av kön.

7.1 Begränsningar

Den primära begränsningen i studien har varit att hitta intervjupersoner. Detta kan dels relatera till svårigheten att nå yrkesverksamma som på ett eller annat sätt kommer i kontakt med eller arbetar mot mäns våldutsatthet, dels mot bakgrund av tidsramen. Studentgruppen frågade 12 individer varav 4 hade möjlighet att delta. Den anledning som gavs av bortfallsgruppen var antingen tidsbrist eller bristande kunskap gällande mäns utsatthet för våld i nära relation. Verksamheterna som upplevde en kunskapslucka om mäns utsatthet förklarade detta med att deras yrkesmässiga fokus ligger på kvinnors utsatthet. Författarna av studien är medvetna om att denna primära begränsning kan ha påverkat djupet i studien. Studentgruppen kan däremot se att den empiri som erhållits, har gett nog med kunskap för att inse det faktum att området besitter en tydlig kunskapslucka som påverkar insatser, organisationer och utsatta män i dagens samhälle.

När författarna har utgått från kvalitativa data erhållet från professionellas erfarenheter får de endast ett perspektiv av ämnet. Om studentgruppen hade breddat arbetet och utfört exempelvis en blandstudie med kvalitativa och kvantitativa inslag hade det kunnat inkludera utsatta mäns erfarenheter i större utsträckning. Det hade även möjliggjort för enkäter för att där insamla åsikter från civilsamhället, eller att jämföra och kartlägga utsattheten mellan könen. Dessa alternativ hade varit gynnsamma men kräver mer tid och resurser än vad

Kommenterad [FN15]: Ibland kan man baka ihop diskussion och slutsatser, men då behöver slutsatserna vara tydligt och väldigt stramt kopplade till frågeställningarna, och enbart handla om svar på frågeställningarna. Er uppsats är av väldigt god kvalitet och jag skulle önska att ni kunde skriva ett kort och tydligt stycke med era slutsatser som alltså tydligt besvarar (och enbart besvarar) era frågeställningar. En halv sida max. tänk att "som läsare ska hen kunna läsa frågeställningarna och sedan slutsatserna och få svar på frågeställningarna – utan krusiduller. ☺

studentgruppen har möjlighet till att utföra på en adekvat nivå. Med det sagt så var en kvalitativ intervjustudie ett bra val då det gav en möjlighet att dyka djupare i ämnet.

7.2 Slutsats

Studentgruppen drar slutsatsen att yrkesverksammas arbete mot våld i nära relation utifrån mäns utsatthet är ett växande arbetsfält inom socialt arbete. Detta visas genom nya arbetsenheter som etableras samt att redan befintliga organisationer utvecklas, med syftet att identifiera och utveckla arbetet mot våld i nära relation. I och med detta ser studentgruppen en vilja inom intervjupersonernas verksamheter att fördjupa kunskapen och bredda förståelsen om att manlig utsatthet för våld i nära relation är högst relevant och är ett vedertaget problem. Arbetet varierar utifrån organisationernas erfarenhet och tillvägagångssätt, vilket i nuläget behöver fortsatt utveckling. Främst gällande vilka faktorer som yrkesverksamma upplever påverkar mäns förmåga och villighet att söka hjälp för sin våldsutsatthet. Detta eftersom dessa faktorer i nuläget kännetecknas som samhällsstrukturerella normer gällande manlighet. Som dikterar hur individer påverkas av samhällets förutfattade meningar om hur de ska vara, agera och hantera sina individuella livssituationer.

Studentgruppen kan konstatera att de normativa föreställningarna om maskulinitet hämmar mäns förmåga och vilja att söka en adekvat hjälp. Detta genom respondenternas förklaringar och problematiseringar gällande dessa maskulinitetsnormer, och hur dessa normer påverkar våldsutsatta mäns förmåga och villighet att söka hjälp. Dessa strukturella barriärer hämmar även mäns förståelse om sin livssituation och försvårar möjligheten att motarbeta deras utsatthet. Dessa strukturella barriärer är bestående av könsnormer kombinerat med olika former av våld. Varav psykiskt våld är den vanligaste formen av våld som män utsätts för, vilket också är den svåraste formen att identifiera. Vilket gör att män kan leva i relation under en lång tid utan att upptäcka sin utsatthet.

7.3 Fortsatt forskning och vägen framåt

De nationella och regionala satsningar som sker inom ämnet våld i nära relation behöver utvidgas till landets alla regioner och kommuner. Det förespråkas av alla intervjupersoner i vår empiri. Det krävs en omdefiniering av mäns våld mot kvinnor, till våld i nära relationer. Våld är våld och en utsatt person är en utsatt person. Empirin visar att våldet kan ta olika former beroende på vilket kön det handlar om men kärnan är densamma: utsattheten drabbar både män och kvinnor, och bör behandlas därefter.

Studentgruppen ser ett tydligt behov av fortsatt forskning dels inom ämnet för mäns utsatthet, dels inom ämnet våld i nära relation. En kartläggning av utsatthet för våld i nära relation som inte är könsbaserad eller definieras med konstanter gällande offer och förövare, behövs ur flera perspektiv. Det första perspektivet behöver bräcka de nuvarande strukturella barriärer och samhällsnormativa strukturer gällande offer- och förövarskap. Det andra perspektivet behöver gå in på problematiken med att definiera vikten av ett problem baserat på dess

målgrupps kön eller population, och att det måste upphöra. Det första steget för att uppnå detta tror studentgruppen är genom att utföra en könsneutral kartläggning av problemet, och vidareföra den införskaffade kunskapen till högre politiska instanser. För det är då, som våld i nära relation, kan motverkas. Fortsatt fokus och resurser behövs från toppen genom initiativ från regeringen. Drijber et al. (2012) kommer med ett tydligt exempel till varför en sådan könsneutral kartläggning och satsning av problemet behövs. Detta när dubbelriktat våld diskuteras, där båda parterna byter roller som offer och förövare, är väldigt förekommande.

Det finns med andra ord mer att göra inom utsatthet för våld i nära relation. Studentgruppen anser att det behövs mer forskning inom ämnet, att fördjupa kunskapen och bredda förståelsen. För det är genom ökad kunskap som förändring kan ske.

8. Referenslista

Andersson, K., & Ahnlund, P. (2009). Urvalets betydelse för kvalitativa intervjustudier i teori och praktik. I L. Dahlgren., & L. Sauer. (red). (2009) *Att forska i socialt arbete - Utmaningar förhållningssätt och metoder.* (s. 181–196). Malmö: Studentlitteratur.

Basile, S. (2004). Comparison of abuse alleged by same-and opposite gender litigants as cited in requests for abuse prevention orders. *Journal of Family Violence, 19*, 59–68. DOI: 10.1023/B:JOFV.0000011583.75406.6a

Basile, S. (2005). A measure of court response to requests for protection. *Journal of Family Violence, 20*, 171–179. DOI: 10.1007/s10896-005-3653-x

Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder.* (tredje upplagan). Stockholm: Liber.

Burcar, V. (2013). Doing Masculinity in Narratives about Reporting Violent Crime: Young Male Victims Talk about Contacting and Encountering the Police. *Journal of Youth Studies 16* (2): 172–190. DOI: [10.1080/13676261.2012.704992](https://doi.org/10.1080/13676261.2012.704992)

Carlén, L. (2021, 16 juni). Det här föreslår riksdagspartierna för att stoppa mäns våld mot kvinnor. *SVT nyheter*. Hämtad 2021-10-12 från: <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/det-har-foreslar-riksdagspartierna-for-att-stoppa-mans-vald-mot-kvinnor>

Carlsson, N., Wennerström, U-B., Borelius, U., Grundvall, S., & Sahlin, I. (2010). *Utvärdering av stöd till brottsutsatta i Göteborg.* Gothenburg University, Department of Social Work.

formaterade: Svenska (Sverige)

Carney, M., Butell, F., & Dutton, D. (2007). Women who perpetrate intimate partner violence: A review of the literature with recommendations for treatment. *Aggression and Violent Behavior 12*, 108–115. DOI: 10.1016/j.avb.2006.05.002

De Jong, P., & Kim Berg, I. (2013). *Lösningsbyggande samtal.* Lund: Studentlitteratur

Drijber, B., Reijnders, U., & Celeen, M. (2012). Male Victims of Domestic Violence. *Journal of Family Violence 28*:173–178. DOI: 10.1007/s10896-012-9482-9

Durfee, A. (2011). I'm Not a Victim, She's an Abuser. Masculinity, Victimization, and Protection Orders. *Gender & Society 25*(-3): 316–334. DOI: [10.1177/0891243211404889](https://doi.org/10.1177/0891243211404889)

Ändrad fältkod

Dutton, D. G., & Nicholls, T. L. (2005). The gender paradigm in domestic violence research and theory: the conflict of theory and data. *Aggression and Violent Behavior, 10*, 680–714. DOI: 10.1016/j.avb.2005.10.001

Dutton, D. G. (2005). Domestic abuse assessment in child custody disputes: beware the domestic violence research paradigm. *Journal of Child Custody, 2*, 23–42. DOI: 10.1300/J190v02n04_02

Evans, T. (2010). *Professional discretion in welfare services: beyond street-level bureaucracy*. Burlington, VT: Ashgate.

Fejes, A. & Thornberg, R. (red.) (2019). *Handbok i kvalitativ analys*. (Upplaga 3). Stockholm: Liber.

George, M. J. 1994. Riding the Donkey Backwards: Men as the Unacceptable Victims of Marital Violence. *Journal of Men's Studies* 3 (2): 137–159. DOI: 10.1177/106082659400300203 <https://doi.org/10.1177/106082659400300203>

Gottzén, L. & Jonsson, R. (red.) (2012). *Andra män: maskulinitet, normskapande och jämställdhet*. (1. uppl.) Malmö: Gleerups.

Grill Petterson, M. (2013, 25 oktober). Professor vill stoppa debatt om mansvåldsstudie. *SVT nyheter*. Hämtad 2021-10-12 från: <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/professor-vill-stoppa-debatt-om-egna-mansvaldsstudien>

Hines, D.A., & Douglas, E.M. (2009). Women's Use of Intimate Partner Violence against Men: Prevalence, Implications, and Consequences, *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 18:6, 572-586. DOI: 10.1080/10926770903103099

Johnson, M. P. (2006). Conflict and control. Gender symmetry and asymmetry in DV. *Violence against Women*, 12(11), 1003–1018. DOI: 10.1177/1077801206293328

Kimmel, M. S. (2003). Masculinity as homophobia. I Disch, E. (Red.) (2006). *Reconstructing gender: A multicultural anthology*. (s.103–109). New York: McGraw-Hill 3 utg.

Kullberg, C., Skillmark, M., Nord, C., Pers, A., & Fäldt, J. (2015). *Förståelse, bedömningar och hjälpinsatser: Socialarbetares arbete med män som våldsoffer*. (2015:02). Dalarna: Högskolan Dalarna. DOI:10.13140/RG.2.1.3126.4803

Kvale, S., & Brinkman, S. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur AB

Lipsky, M. (1980). *Street-level bureaucracy: Dilemmas of the Individual in Public Services*. New York: Russell Sage Foundation.

Muller, H.J., Desmarais, S.L., & Hamel, J.M., (2009) Do Judicial Responses to Restraining Order Requests Discriminate Against Male Victims of Domestic Violence? *Journal of family violence* 24: 625-637. DOI 10.1007/s10896-009-9261-4

Möller-Leimkühler, A.M. (2002). Barriers to help-seeking by men: a review of sociocultural and clinical literature with particular reference to depression. *Journal of Affective Disorders* 71 (2002) 1–9. DOI: [10.1016/s0165-0327\(01\)00379-2](https://doi.org/10.1016/s0165-0327(01)00379-2)

Sauer, L., Blom, B., Ahnlund, P., & Morén, S. (2009). Kvalitativ analys och teorigenerering med datorstöd. I L, Dahlgren., & L, Sauer. (red). (2009) *Att forska i socialt arbete -*

Ändrad fältkod

formaterade: Teckenfärg: Text 1, Engelska (Storbritannien)

formaterade: Svenska (Sverige)

formaterade: Teckenfärg: Text 1, Engelska (Storbritannien)

Ändrad fältkod

Utmaningar förhållningssätt och metoder. (s. 163–180) Malmö: Författarna och studentlitteratur.

Schippers, M. (2007). Recovering the feminine other: masculinity, femininity, and gender hegemony. *Theory Soc* (2007) 36: 85–102 DOI:10.1007/s11186-007-9022-4

Selander, S. (1989). *Kampen om yrkesutövning, status och kunskap – professionaliseringens sociala grund.* Lund: Studentlitteratur.

SFS 2001:453. *Socialtjänstlag.* <https://rkrattsbaser.gov.se/sfst?bet=2001:453>

Socialstyrelsen. (2016). *Våld - Handbok om socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete med våld i nära relationer.* Hämtad 2021-11-01 från: <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/handbocker/2016-6-37.pdf>

Stewart, A., & K. Maddren. (1997). Police Officers' Judgements of Blame in Family Violence: The Impact of Gender and Alcohol. *Sex Roles* 37 (11–12): 921–933. DOI: [10.1007/BF02936347](https://doi.org/10.1007/BF02936347)

Straus, M. A. (1995). Trends in cultural norms and rates of partner violence: An update to 1992. *Understanding partner violence: Prevalence, causes, consequences, and solutions*, 2, 30-33.

Straus, M. A. (1999). The controversy over domestic violence by women: A methodological, theoretical, and sociology of science analysis. In X. B. Arriaga & S. Oskamp (Reds), *Violence in intimate relationships*, 17–44.

Szklarski, A (2019). Fenomenologi. I A, Fejes., & R, Thornberg., (red). (2019). *Handbok i kvalitativ analys.* (s. 148–162) Stockholm: Liber AB

Vetenskapsrådet (2017). *God forskningssed.* Stockholm. [God forskningssed \(vr.se\)](http://godforskningssed.vr.se)

Weiss, K. G. (2010). Too Ashamed to Report: Deconstructing the Shame of Sexual Victimization. *Feminist Criminology* 5 (3): 286–310. DOI: [10.1177/1557085110376343](https://doi.org/10.1177/1557085110376343)

Wood, L. (2014). Hoping, Empowering, strengthening: Theories Used in Intimate Partner Violence Advocacy. *Affilia*. 2015;30 (3):286–301. Texas State University, San Marcos, TX, USA. DOI: [10.1177/0886109914563157](https://doi.org/10.1177/0886109914563157)

Wörmann, X., Wilmes, S., Seifert, D., & Anders, S. (2021). Males as victims of intimate partner violence — results from a clinical-forensic medical examination centre. *Int J Legal Med* 135, 2107–2115. DOI: [10.1007/s00414-021-02615-x](https://doi.org/10.1007/s00414-021-02615-x)

Ändrad fältkod

formaterade: Teckenfärg: Text 1, Engelska (Storbritannien)

Ändrad fältkod

Bilaga 1 Informationsbrev

Förfrågan om att delta i en studie om mäns utsatthet för våld i nära relation ur professionellas perspektiv.

Vill du delta i en studie om mäns utsatthet?

Våld i nära relationer samt mäns våld mot kvinnor är två vanligt förekommande begrepp. Dessa belyser tyvärr en vanlig del av den utsatthet som kvinnor upplever. Vad som däremot mer sällan diskuteras är den utsatthet som män upplever, och hur olika former av våld påverkar män.

Syftet med studien är att analysera hur mäns utsatthet kan se ut inom våld i nära relation. Vårt mål med studien är att öka kunskapen om mäns utsatthet inom våld i nära relation. Studien genomförs i Norrbottens- och Västerbottens län. Vi vänder oss till yrkesverksamma som arbetar med våld i nära relation med inriktning mäns utsatthet.

Studien är ett examensarbete på avancerad grundnivå och är en del av Socionomprogrammet vid Umeå Universitet. I studien är vi intresserade av att intervjua yrkesverksamma inom ämnesområdet mäns utsatthet. Intervjuerna planeras att ske under tidsperioden 1/10–1/11 2021. Intervjun kommer att beröra ditt perspektiv på och yrkesmässiga erfarenhet av mäns utsatthet inom våld i nära relation. Intervjun beräknas ta 30–45 minuter. Det är viktigt att intervjun sker i ostörd miljö och anpassar det till en tid och plats som du bestämmer. Om så önskas kan intervjun genomföras med hjälp av digitala verktyg (exempelvis zoom eller Skype) eller fysiskt. Intervjun kommer att spelas in och skrivs ut i text. Deltagandet är frivilligt och du kan när som helst avbryta din medverkan utan motivering.

Den information som du lämnar kommer att behandlas säkert och förvaras så att ingen obehörig kommer att få ta del av den. Redovisningen av resultatet kommer att ske så att ingen individ kan identifieras. Resultatet kommer att presenteras i form av en muntlig presentation till andra studerande samt till socionomstudenter samt i form av ett examensarbete. När examensarbetet är färdigt och godkänt kommer det att finnas i en databas vid Umeå Universitet. Inspelningarna och den utskrivna texten kommer att förstöras när examensarbetet är godkänt. Du kommer ha möjlighet att ta del av examensarbetet genom att få en kopia av arbetet.

Har du frågor om studien är du välkommen att höra av dig till någon av oss, eller vår handledare. Vänliga hälsningar, Joakim, Christoffer och Jakob.

Joakim Albertsson
Student
joakimalbertsson@studentmail.se
073-XXXXXXX

Linda Arnell
Lektor och handledare
lindaarnell@handledare.se

Christoffer Degerman
Student
Christofferdegerman@studentmail.se
073-XXXXXXX

Jakob Edberg
Student
Jakobedberg@studentmail.se
070-XXXXXXX

Bilaga 2 Samtyckesformulär

Samtycke till att delta i studien -

Studie: Mäns utsatthet för våld i nära relation ur professionellas perspektiv

Jag har fått muntlig och skriftlig information om studien och har haft möjlighet att ställa frågor. Jag får behålla den skriftliga informationen

Jag har fått information om att deltagandet i studien är frivilligt och att det är möjligt att när som helst avbryta deltagandet utan konsekvenser av eller motivering till detta.

Jag samtycker till (godkänner att) att personuppgifter behandlas på det sätt som beskrivs i informationen som har presenterats för mig.

Jag samtycker till att delta i forskningsprojektet utifrån de förutsättningar som har presenterats för mig.

Deltagares samtycke

Ort och datum: _____

Underskrift: _____

Namnförtydligande: _____

Bilaga 3 Intervjuguide

Dessa frågor/frågeområden behandlades i samtliga intervjuer. Ordningen och formuleringen har varierat utifrån hur intervjuerna har förflutit. Dessutom har ett antal följdfrågor ställts. Dessa har dock varierat beroende på hur intervjuerna förflutit.

Information:

Samtalet spelas in för vidare transkribering. Anonymitet i enlighet med (lagrum) utlovas. Tidsram: 30–45 minuter.

Syfte: En kvalitativ intervjustudie gällande hur mäns utsatthet kan se ut inom våld i nära relation.

Vår roll: Socionomstudenter vid Umeå universitet

Er organisation/verksamhet

- Hur är er organisation utformad? Struktur?
- Hur ser den hierarkiska ordningen ut i verksamheten?
 - *Ramar? Top down eller bottom up?*
 - *Handlingsutrymme eller NPM*
- Hur ser er samverkan ut med andra organisationer/institutioner/verksamheter?
- Genomförs satsningar internt? Fortbildningar och/eller kompetensförhöjande insatser?

Inledande kontakt

- Hur kommer de utsatta männen i kontakt med er verksamhet/organisation/myndighet?
 - *Telefon/drop in/tidsbokning?*
 - *Information till allmänheten?*
- Orosanmälningar en väg in?

Mäns utsatthet

- Hur ser utsattheten ut bland män?
 - *Finns det olika former av utsatthet? Vilka?*
 - *Vilka former av våld är mest förekommande gentemot män?*
 - *Har ålder någon betydelse gällande utsattheten?*
 - *Vad är tidiga varningssignaler för utsatta män?*
 - *Skydds/ Riskbedömningar?*
- Finns det faktorer som ökar risken för en man att bli utsatt? Vilka?
- Tas vissa former av utsatthet på mer allvar än andra? (Samhällsstrukturell nivå)
 - *Vilka faktorer spelar in?*
 - *Våldsform?*
 - *Kön?*
 - *Klass?*
 - *Samhälle?*

Behandling/insatser

- Hur går behandlingsinsatser till?
- Vad finns det för behandlingsprogram?
- Hur lång brukar en normal behandlingsprocess vara?
- Vad används för metoder/förhållningssätt?
- Vad söker ni efter för “variabler/faktorer” när ni avgör vilken insats/behandling som ska brukas?
- Är det någon gång ett “första samtal/kontakt” är hjälp nog för att komma ifrån våldet?
- (*Finns det skillnader i behandling/insatser mellan utsatta män och kvinnor?*)
- Vilken är den mest frekventa behandling/insats som ges till utsatta män?
 - *Varför just denna behandling?*

Uppföljning

- Existerar det i nuläget någon standardiserad rutin gällande uppföljning med klient?
 - *Eftervårdsprogram?*
 - *Om inte, är det något som behövs?*
- Är det vanligt att samma individ söker hjälp efter en avslutad insats?